

Vértes-féle Sósorszesz Minden házában szükséges. 12003



FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER

11853

Kwizda-fluid. 1900. párisi világiállításon Grand Prix. Kígyójel (Touristafüid.) 11744b. Aromatikus bedörzsölésre az idegek és izmok erősítésére.

NEMESSÉGÉT bárki könnyen megkeresheti, ha megveszi KEMPENI BÉLA 'A NEMESSÉG' utmutató az összes nemesi ügyekben, genealogiai és heraldikai kézikönyvet. Ára 5 kor. helyett 3 kor. — az ősszel előzetes bekiadásánál bérmentve. — Kapható: DOBROWSKY ÁGOST és TÁRSA könyvkereskedésében, Budapest, IV., Eskü-ut 6. szám. 12347

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a 'STELLA'-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegeje 2 K. ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 12213

Míg eddig a régi birtettségűek, a legkülönbözőbb súlyos idegjelölés (neurasthenia, vitustanec), a sáspör, a női arczot elégtelenül pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegek voltak utalva, addig újabban 12137

+ Soványság + Szép és telt testidomokat keleti erőporunk által, küntetve: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6-8 hét alatt 30 font súlygyarapodás, garantált ártalmatlan. Orvosilag ajánlja. Szigorúan lelkiismeretes, Nem szédülés. Számos köszönőirat. Ára kartonként használati utatással, postautalvánnyal vagy utánvétellel, de poró nélkül 2 márká. Hygien. intézet. D. Franz Steiner & Co., Berlin, 37, Königgrätzerstrasse 78 Budapestben kapható Török József gyógytárban Király-u. 12. 12210

Ki akar angolul tanulni? Az jó hasznát veszi a következő könyveknek. Bizonyt. Angol és magyar beszédjegyzék kézikönyve. Vásonba kötve 3 korona 20 fillér. Dallos - Patterson. Gyakorlati angol nyelvtan. Vásonkötésben 3 korona 60 fillér. Kaphatók Lampel R. (Wodianer P. és Fiai) r. l. Budapest, Andrássy-ut 21.

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER természetes égvényes SAVANYÚ VIZ.

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

Table with columns for departure and arrival times, stations, and train numbers. Includes sub-sections for Budapest and Buda-Császárfürdő.

AZ UTAZÓ-ÉVADRA! Utazótáskák, hátzások, pénztárcák, a legnagyobb választékban és legjobb minőségben. 7531. sz. Utazótáska barna, hosszúkán barokk marhabőrűtől, (im pregn. vászonszövet, nem szakadó), a marhabőrtől alig megkülönböztethető, és igen szolid, erős barna nyaklával, négyzses zár. Nyakló 30 36 42 cm. K 5.40 6.80 8.-



32. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, AUGUSZTUS 11.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A 'Világkrónika'-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A BOLGÁR FEJEDELEM HUSZÉVES JUBILEUMA.

ELSŐ FERDINÁND, a bolgárok fejedelme ez idén augusztus 14-ikén ünnepli trónra lépésének huszadik évfordulóját. Ismeretes, hogy milyen nagy nehézségek közt foglalta el a bolgár trónt 1887 augusztus 14-ikén; annyi alattomos áskálódás és armány ellenére, melyet orosz részről e kérdésben tapasztalni lehetett, az akkor még ifjú herceg mégis elszánta magát a neki fölajánlott koronát nemcsak elfogadta, hanem a bolgár politikát ép a legváltásosabb időben jobb útra terelte. A trón elfoglalásában és megszilárdításában nagy érdeme volt Ferdinánd fejedelem édesanyjának, az idén elhalt Klementina hercegnőnek, Lajos Fülöp francia király leányának, ki nagy összeköttetésekkel, energikus fellépésével leg-hathatósabban buzgókodott azon, hogy az akkoriban felzúduló orosz közvéleményt lecsillapítsa, a fia ellen szőtt celszövényeket meg-hiusítsa. III. Sándor orosz cárnak ugyanis kedvenc eszméje volt, hogy a bolgár népet fokozatosan eloroszosítsa s így Bulgáriát oroszországnak mellékartományává megszerzezhesse. Az orosz politika celszövényei mellett még súlyosabbá tette Ferdinánd vállalkozását Bulgáriának kulturális és gazdasági rendezetlensége. Ferdinánd uralkodása alatt azonban gyökeresen átalakult minden, úgy hogy valóságilag 'európai' országgá fejlődött az azelőtt annyira elhagyatott balkáni tartomány. Bulgária gyorsan kiépült vasutjainak, iskoláinak és mindenféle nemes társadalmi és kulturális intézményeinek oly rohamos kifejlesztésében a legnagyobb része volt magának Ferdinánd fejedelemnek. A nevezetesebb bolgár városok: Szófia, Filippopolisz, Ruszcsuk, Várna, Sumla, Tirnovo a Balkán-félszigetnek európai kényelemmel berendezett, mintaszerű városai lettek Ferdinánd uralkodása alatt. Csakis a jelenlegi zavaros balkáni viszonyoknak tulajdonítható, hogy a királlyágra már rég megérett Bulgária királlyágra emelésének eszméjét legutóbbi desioi találkozásuk alkalmával Aehrenthal és Tittoni külügyminiszterek közös megegyezés alapján előadták. Az országán és családján kívül tisztán a szabad természetnek élő fejedelem már mintegy harmincz éve a nyarat mindig Felső-Gömrőben, a világtól egészen félreeső vidéken, a dob-

sina jégbarlang melletti pusztamezői vagy pohorellai vadászastélyban tölti. E hagyományos nyaralásai igazi uralkodói inkognitóban élvezi Murányi gróf álnév alatt, mely címre gyakran kap sürgönyöket és leveleket. Míg odahaza országában mindenkor gondosan őrködik azon,

hogy fejedelmi méltósága teljes fényben ragyogjon, magyarországi nyaralásakor ép oly egyszerűen él. I. Ferdinánd Kóburg-Gothába való utazása előtt alkalom volt pár órát a pohorellai parkban a fejedelem környezetében töltenem.



Ferdinánd bolgár fejedelem gyermekeivel a pohorellai parkban.



FERDINÁND BOLGÁR FEJEDELEM A GARAM PARTJÁN.

Balogh Rudolf fényképe.

A most 46 éves fejedelem ez idő szerint pompás arczsinben van és szinte sugárzik egész egyéniségéről az akaraterő, melyre oly nagy szüksége volt, hogy népét a kulturálmok sorába emelje. A fejedelem, ki nyelvünket egész tisztán beszéli, többször hangsúlyozta, hogy nagyon jól érzi magát a nemes magyar nemzet ezen rokonszenves, barátságos népének körében.

A fejedelemmel eljöttek Magyarországra gyermekei is. Pohorellán volt alkalmam egy-két órát ezek társaságában is tölteni. A trónörökös Boris herceg, kinek orthodox hitre való keresztelése annak idején nagy feltűnést keltett, teljesen bolgár nemzeti nevelésben részesül. Most fogja a 14-ik életévét betölteni, igen rokonszenves fejedelmi sarj. Napbarított arcának kifejezése egészen atyjára vall; korához képest eléggé kifejlődött a testtartása s látszik, hogy katonás nevelésben részesül. Naponta teljes hat órát tanulással tölt el, igen jól tanul; az idén vizsgázott le a szófiai gimnázium IV-ik osztályából. Bolgár anyanyelvén kívül jól beszél német, francia, angol, magyar és tót nyelven, kitűnően viv, lovagol, tornázik és kerékpározik. Tizenkétéves öcséje, Kyrill, Preslav hercege, valamivel élénkebb természetű s ugyanolyan katonai nevelésben részesül, mint bátyja, Boris herceg. Rendkívül bájos jelenség a fejedelem két kis babaarcú leánykája. A tízéves Eudoxie hercegné asszony nagyanyjára, az egykori francia királyleányra, az idén elhunyt Klementina hercegnőre emlékeztet. A kilenczéves Nadeida hercegné asszony szintén igazi gyermekszépesség s oly korán elhalt édesanyjára, a pármái Bourbon Mária herceg-

nőre hasonlít. A hercegné asszonyok nyelvismerete megegyezik a hercegekével; a trónörökösötől eltérően mindhárom rom. kath. vallásban nevelkedtek igen gondos felügyelet alatt. A fényképfelvételek alatt mulatságos dolog történt. A kis hercegek ugyanis elválva a kíséretől, édesatyjukkal a park egyes festői pontjaira mentek a fényképezésre felállani, a midőn a kerítésnél négy-öt tót atyafi véletlenül meglátta a gavallér fejedelmet. A jámbor tótok térdre ereszkedve köszöntötték szokás szerint: «Dobri gyen Pán Král» (Jó napot király úr!). A fejedelem mosolyogva nyúlt zsebébe s gavaleros szokása szerint négy újnyomású tiz-koronás bankóval ajándékozta meg a túlboldog tótokat.

Bucszákor úgy a trónörökös, mint a testvérei szintén nagyon szívélyesen nyujtottak kezét s ezzel bucsuztak: «A legközelebbi viszontlátásra».

Pusztamező sok ideig nem volt alkalmas a bolgár fejedelmi udvar befogadására, azonban pár évvel ezelőtt saját költségén néhány épülettel szaporította Ferdinánd fejedelem a nyaralótelepet, mely szintén testvéreinek Kóburg Fülöp hercegnek a birtokához tartozik. A főépület egyemeletes, melynek vadászjelvényes homlokzatát Jókai Mór által szerkesztett vadászmondások ékítik magyar és német nyelven. Az emeleten van a fejedelem lakosztálya, melynek stilszerű butorzatából kiválik egy összehajtható asztal, melynek belseje számos uralkodó és herceg sajátkezű autogrammjait őrzi, köztük II. Vilmos német császárt és Rudolf királyfiét, kik mint trónörökösök jártak ott 1885-ben. A több humorisztikus rajzot is őrző asztalt a

fejedelem távozása után lepecsételik. A két szélső háló és nappali szoba közt terül el a fejedelem tágas ebédlője és fogalószobája. A nemrég felépült emeletes villa földszintjén a postahivatal, az emeleten pedig kényelmes vendégszobák vannak berendezve. Az udvari kíséret a főépülettől jobbra eső kastélyszerű épületben van berendezkedve. Az egész pusztamezői telepet és az udvari konyhákat, melyeknek elsőrangú francia szakács a mestere, pompás hegyi forrásvízből táplálkozó vízvezeték látja el: az összes fűszerárakat Budapestről szerzik be, míg a hűsmezt és más egyéb dolgokat a dobsinai jégbarlang vendéglőse szállítja a fejedelmi konyháknak.

A bolgár fejedelem most legutóbb, vasárnap Ischlben volt a királynál kihallgatáson, augusztus 6-ikán pedig Tirnovába utazik Pusztamezőről egész kíséretével, a hol — mint a bolgár fejedelmek régi székhelyén — meg fogja ünnepegni uralkodásának husz éves évfordulóját.
Markó Miklós.

VIHAROK.

Tátra-Széplak, 1907, július.

Csakhogy látjuk valahára
Felhő nélkül a napot,
Mely sokáig egy sugárra
Sem méltatta Széplakot!

A vidéket viharos szél
Fagyos szárnya zúgta át,
Mintha épen a komor tél
Itt feledte von' magát.

Majd sűrű, nehéz kőd árja
Váltotta a zivatart,
Lomhán feküdt a határra
S tova tűnni nem akart.

Mi van itt a föld fiával,
Az ég föl se vette azt;
Bőven ömlő záporával
Mosogatta a panaszt.

Nap nap után csak reméltük:
Megjő tán az irgalom;
S beült hozzánk, bár nem kértük,
Helyette az únalom.

S ránk szakadt egy szörnyű éjjel,
Dörgés, villám iszonya,
Mintha most roppanna széjjel
A világ sark-ozslopa.

Ámde az, ki harcra költé
Az elemek táborát,
Nem akarta tűrni többé
Szenvedélyök ostromát.

Egy könnyű lehelletére
Legott derűs béke lett
És a hajnal szép tündere
Rózsás utra léphetett.

Reggel a nap széttekintve,
Új világot látá már,
Fátyolat eldobva, szinte
Mosolygott a bús határ.

Fent a bércek orma fényben
Tündöklé a friss havat,
Mint ki sötét börtönében
Megöszült egy éj alatt.

A gyötört szív kedvre dobbant,
Szorongása, hogy letelt
S Tátra-Széplak szép napokban
A nevének megfelelő.

Lévay József.

TŰZ-SZÍTÓK DALA.

(New-York).

Furesa esoda e nyugati Babel, —
Hazug szerencsése kínálja magát...
Messze keleti tornyok alatt is
Hallják, ha csörgeti sárga arnyát.

Hallják, ha bömböl e katlanok alja
S nyargal a vásár s a fúrge kezek
Vesznek, rabolnak... És jönnek keletről
Szítani az idegen gyári tüzet...

... És látnátok itt a tanyai embert,
A lelke süket lett, — a teste balog
S felsírnak itt-ott a gyári tűzeknél
A magyar pusztáról elhozott dalok.

S ez a rontó dal röpül keletre...
Hivogat Babel, — s a hajdu kezek
Kioltják a tüzet a pusztai házban
S mennek szítani az idegen tüzet.

Dutka Ákos.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

A nagy vagyon semmit se változtatott Kopececky alapjelmén. Érdekes mixtum compositum volt; fősvény és bőkezű, sőt pazarló. Vegyelemeire bontva, van benne egy kevés a felvidéki gavallérból, szeret sokat mutatni, ha nem kerül nagyon sokba, egy kevés az oligarchából, jól esik egy kis erőszakot gyakorolni másokon, a saját szeszélyei kedvéért, ha nem jár nagy veszedelemmel, és végre némi kapzsi üzleti vér is beleszorult, mely arra ösztökéli, hogy minden egyes tényből kihúzza a maga kis polgári hasznát.

Elméletben talán kizárják egymást e tulajdonságok, mert hogyan lehetne gavallér a hasznosító? Tűz és víz együtt. Ám a gyakorlatban elérnek.

Ha a dalárda, a tüzoltó-egyesület, vagy valamely más kunyoráló küldöttség jelent meg nála, akképen okoskodott: Ezek most száz forint adományra számítanak tőlem (s ez a kicsiny becslés némi bosszúsággal tölté el), pedig voltaképen háromszáz forintot kellene adnom a vagyonomhoz és a nevemhez mérve (s itt a gög önté el vonásait), de nem vagyok bolond, hogy annyit adjak (szötte tovább gondolatait nekividámulat, szelid arccal), adok nekik, a szemtelen tolvaj rablóknak kétszáz forintot, punktum, — és adott nekik a kifizetésnél (melyet rendszerint a hü Bubenik teljesített) százötven forintot, — azt is köszönjék meg.

Még jellegzetesebb példa, midőn karácsony után Klementy szerkesztő úr jelent meg nála Maecenást keresve «Bontó vármegye monográfiája és főispánjai napjainkig» című művére, mely minden új főispán alatt mint megjelenendő kísért, de azért hihetőleg sohase lát nyomdafestéket, talán nincs megírva sem. E keresésben mindenekelőtt, azaz kizárólag báró Kopereckyhez fordult, hangoztatván, hogy a vármegye becsülete és dicsősége függ a mű megjelenésétől. A főispán maga is belátta ezt, kedvetlenül kérdezvén:

— S mennyire rúgnának a költségek?
— Ötszáz forintra, méltóságos uram.
— Az sok, nagyon sok.

Morgott valamit a rosz termésről és a tömerek kiadásáról.

— Tekintettel azonban, hogy a mű napjainkig terjed, méltóságos uram, egészen napjainkig, vagyis...

— Értem, kedves Klementy. Azt akarja ön mondani, hogy én is benne leszek. Hát szép, szép, de talán mégis jobb volna, ha az utódom alatt jelenne meg a munka.

— Miért lenne jobb, esedezem?
— Mert akkor még jobban benne lehetnék, egész működésem kidomborodna, a hogy önök mondják.



VIZESÉS A POHORELLAI PARKBAN.

Balogh Rudolf fényképe.

— Ah, Istenem! — sóhajtott fel Klementy szerkesztő úr, ki a váltakozó politikai viszonyok szerint már egykor Klementnek is írta a nevét s valószínűleg ez volt az igazi. — Ah, Istenem, arra semmi kilátás, hogy méltóságod megbukjék.

— Ön gonosz hízogó, Klementy úr.

— Hígyje meg a méltóságos báró, hogy túl fog engem élni a főispáni széken s ez esetben...

— Nos, ez esetben halála utánra maradna a munka megjelenése.

— Az lehetetlen, könyörgöm.

— Miért volna az lehetetlen?

— Mert nincs olyan ember az országban, a ki az én irásomat el tudná olvasni. A szedők tizszer is eljönnek naponkint, hogy egyes szavakat kibetűzzék nekik. A munkának tehát az én életemben kell megjelennie, vagy különben elvesz az emberiségre nézve s ezt méltóságod nem akarhatja.

— Nem, semmi esetre sem akarom, — mentegődzött a főispán, — de ötszáz forint sok pénz, nagyon sok pénz, s arra gondoltam, hogy talán leiratom az ön felügyelete alatt, tisztán, olvashatón a megveji irnokokkal.

Klementy úr sarokba szorítatván, belátta, hogy engednie kell az összegre nézve, minél fogva ekképen szólott:

— Nézzük csak, méltóságos uram... egy kis számvetést csináltam a fejemben, s úgy

látom, szigorún megszorítva mindent, talán kijönnék négy száz forinttal is.

— S azt persze tölem várná ön? Nos, meg is adnám szívesen, de nekem most, édes barátom, nincs arra való pénzem, teljességgel nincs.

Klementy úr hamiskásan hunyorított szőrtelen szemöldjével s kihúzott a zsebéből egy váltó-úrlapot.

— Erre mindjárt gondoltam, — szólott nyájas mosolygással, a mi még visszataszítóbbá tette himlőhelyes arcját.

— Átkozott Ovidius! — nevetett a báró, ki minden tollat forgatót embert Ovidius kollégájának tartott, mert csak erről az egy skribleről hallott egyet-mást. — Maga mindig a talpára ugrik. No hát megfogott! Megadom magamat.

S ezzel, fogván a tollat, aláírta a váltót minden szó nélkül. Hanem az a megjegyzés, hogy «erre mindjárt gondolt», fölpaprikázta egy kicsit. Micsoda? Azt tételezte föl róla, hogy nincs ötszáz forintja? No megállj, Ovidius, ezt nem viszed el szárazon!

Hát itt van a váltócska, amicze, hanem már most mit csinál vele, azt szeretném én tudni? Aláírtam, mert szeretem magát is, az irodalmat és a kulturát is, de most jön már a nehézség. Mert a megye területén nem szabad leszámítoztatni se pénzintézetnél, se magános-

nál. Mit gondol, az Isten szerelméért, hogy itt, a hol főispán vagyok, négyszáz forintos váltóim cireuláljanak? Negyven ezer forint ha volna, azt eltűrném, az méltó egy főispánhoz, tekintélyt szerez, de négyszáz! Hisz akkor én el volnék veszve. No hát mondja meg, mit csinál a váltóval?

— Értékesítem a szomszéd megyék valamelyik pénzügyintézetében.

— Ez se lehet. Mert csak az én aláírásom van rajta. Az intézetek több aláírást követelnek, de én nem vegyülhetek el mindenféle emberek közé, azt csak belátja. Az nekem derogál. Mindjárt keresztül hasítanak. Nem a váltót, hanem magát, amicé, ha engem rossz társaságra keverne. Ha tud találni egy Esterházyt mellém, vagy egy Nádasdyt, azt nem bánom, próbálja, de másképp nem lehet. Nos, mi lesz

sem önhöz. A voglányi járásban, a mint tudja, megüresedett egy szolgabírói állás, mely két hét múlva, a január 25-iki rendkívüli közgyűlésen lesz betöltendő, nyomja meg egy kicsit a tollat, mein lieber Klementy, a sógorom, Noszty Ferencz mellett és önnek mint bizottsági tagnak is erős befolyása van . . .

— Nem igen fog menni, méltóságos uram, megmondom őszintén, mert a fiatal urat részint nem ismerik a megyében, részint pedig ismerik. A kik nem ismerik, nem szavaznak ismeretlenre, a kik pedig ismerik, inkább szavaznak másra. Vegyük ehhez, hogy az ellenfele Kaby Jóska . . .

— Nagy számár.

— Az meglehet, de meg van állapítva a jövője.

— Ugyan mivel?

— Mit? Te kopogtattál már megint. Hányadszor mondom, hogy mikor hivatlak, akkor te nem vagy látogató, hát ne kopogtass, hanem iziben jelenj meg, mint egy szellem.

— Mit tetszik parancsolni?

— Egyelőre csak annyit, hogy eredj ki és jöjj be kopogtatás nélkül.

Bubenik kiment és bejött, nem ugyan nesztelenül, mint valami éjféli lélek, ellenkezőleg, nagy csörömpöléssel, mint egy pusztító tatár, mert a könyökével ügyetlenül benyomta valahogy az ajtó egyik üvegtábláját.

— Vigyázz hé, mert mindjárt pofonütlek, — dühöngött a báró, vérbeforgó szemekkel. — Nem tudsz egyenesen járni, vagy részeg vagy?

Bubenik egy cseppet se ijedt meg. Jól ismerte az urát.

— Miután méltóságod ram parancsolta, hogy



Balogh Rudolf felvétele.

FERDINÁND BOLGÁR FEJEDELEM GYERMEKEIVEL ÉS KISÉRETÉVEL A KIRÁLYHEGY TÖVÉBEN.

hát? Mert csak ezen föltétel alatt adom ki a kezemből.

Valóságosan gyönyörködött a Klementy zavarán, mintha most ő volna felül, de Klementy nem sokáig habozott a felelettel:

— Van nekem Losoncban egy úzsóris ismerősöm, a ki rögtön leszámítolja.

— Úgy, de bizonyosan nagy kamatot vesz? — kérdi a főispán sajnálkozóan.

— Biz az rögtön levon húsz százalékot, a milyen gazember.

— E szerint maga nem kapna többet, mint . . .

— Háromszázhusz forintot.

— Hallatlan szemtelenség! Nem, ezt nem tűrhetem, — méltatlankodott Kopereczky, s dühösen nyomta meg a csöngettyű-gombot, mire a főispáni huszár jelent meg az ajtóban. — Küldd be azonnal Bubenikot! (Azzal ismét a szerkesztőhöz fordult.) Majd elintézem én mindjárt a dolgot keresztényi módon. Addig pedig, míg Bubenik előjön, nekem is van egy kéré-

— Azzal, hogy ő tudja a legszebben énekelni a cs. kir. marseillaise-t. A ki hallotta tőle egyszer, okvetlenül rászavaz. Érzés dolga az ilyen.

— Az ördög szántsa meg az efajta sületlen érzéseket.

— Miattam szánthatja, de azért mégse fog menni.

— Pedig a feleségem nagyon szeretné.

— Sajnos, de a mi lehetetlen, az lehetetlen, — sóhajtott fel Klementy.

— És én magam is akarom, — ropogtatta meg az r betűket a főispán keményen.

— Hm. Akkor meg is lesz, — mondá Klementy meghajolva.

— Ez már beszéd, ezt már szeretem, — szólt a főispán örvendezve, kezét szorítván Klementyvel, ki a függetlenségi párt egyik vezére is volt. — Ez iránt tehát rendben volnánk. Szabad!

Bubenik lépett be.

szellem legyek, hát azt hittem, hogy az üvegen keresztül is be tudok röpníni.

— Eredj az ostoba kifogásaiddal a pokolba! Azaz megállj csak! No ne menj hát el, hiszen nem haraptam le az orrodát. Maradj csak, Bubenycsek, mert azért hivatlak, hogy ezt a derék tekintetes urat megmentsük egy vérszopó piócától, ha lehet. Képzeld, egy himpellér uzsorás négyszázforintos jó váltóért csak háromszázhusz forintot akarna neki adni. No már ezt a pogányságot mégse engedjük. Ha az én megyémben laknék, megcsapatnám, ha százszor el van is törülve a botbüntetés. De mert nem itt lakik, csak azt kérdezem tőled, barátoskám, hogy van-e háromszázötven forintunk?

Bubenik gondolkodott egy kicsit, szemrehányó pillantást vetett a báróra és foghegyről mondá:

— Lesz.

— Akkor hát váltsd be a tekintetes úrtól ezt a váltót. Ó is jól jár s te se jársz rosszul.



BORIS BOLGÁR TRÓNÖRÖKÖS.



EUDOXIA HERCEGNŐ.

Ezekben nyilvánult a Kopereczky jelleme leghivebben. Hisz ez bolond ember, gondolná az olvasó, mert kétségkívül a balek együgyű szerepe az, a mit játszik. Ha azonban jobban

meggondoljuk, hogy ez a pénz mintegy szubvenció számba ment a helyi lapnak, s hogy ő (Kopereczky) azonfelül a Maccenást is adta, sőt tetejébe vezérkolompost szerzett vele a

sógora szolgabíróságának egy felette szelid formában, mely a Klementy úr hasznavehetőségét semmiképpen sem koptatta le, úgy azt kell tartanunk, hogy Kopereczkynek elég magához



Balogh Rudolf felvétele.

A BOLGÁR FEJEDELEM ÉS CSALÁDJA POHORELLÁN. — SÉTA A VÖRÖSKŐI VASÚT MENTÉN.

való esze volt, noha sajátosan nyilvánult. A mi pedig a költségek lefaragását illeti, ezt olyan módon csinálta, hogy szinte úgy rémlett neki a végén, mintha ő szerzett volna ötven forintot. Adakozott s ezzel kielégítő gavalléros hajlamait, de az adományozott összegből vissza tudott eszni egy részt, a mi viszont a kapzsisági hajlamainak felelt meg. Klementyvel szemben adta a tapasztalatlan, nagylelkű mágnást, a kit mindenre rá lehet venni. Bubenikkal szemben a ravasz, okos embert, a ki mindenből hasznót tud húzni, a közönség előtt pedig a bolondul pazarló Maecenást, csakhogy egy kicsit visszajára sült el a törekvése, mert a fenforgó esetet véve például, Klementy tartotta őt ravasz kutyanak, Bubenik pazarló bolondnak és a közönségnek tűnt fel úgy, mint tapasztalatlan, nagylelkű mágnás. De nem volt talán egyiknek sem igaza.

Annai azonban bizonyos, hogy rövid idő alatt alaposan megnyerve a különben rakoncátlan vármegyét. Hogy mivel? Isten tudja. Ép olyan titok ez, mint a mely az állatszeldítő tekintetében rejlik. Bolond kormányzás, mely előbb-utóbb megengedik, kétségtelenül van, de okos kormányzás, mely okvetlenül beválnék, nincs és nem lehet, vagy ha lehet, eddig még ki nem találták. Kormányzás csak olyan van, a mely sikerül vagy nem sikerül. Lehet, hogy Bontó vármegyét maga Bismarck se tudná kormányozni, a ki pedig egy világot hűgál az ő elméje finom czérnaszálain s lehet, elkormányozná jól a legutolsó irnok is, ha főispán lenne és nem tudná róla, hogy irnok volt, mert hát azt el kell valahogy találni. Már pedig az eltalálás ríkan az okos emberek hivatása; az okos emberek nem találgatnak, hanem rendszerint akarnak valamit, még pedig ritkán olyast, a mit a nem okosak is akarnának, s ez már magában is nagy haj. Azért aztán Isten mentsen meg minden becsületes kormányt az okos főispánoktól. Utig elég az, ha okosaknak látszanak.

Merem tehát mondani, hogy báró Kopececzky Izraelnek minden sikere beiktatási becsületek különös esetéből sarjadnak.

(Folytatása következik.)

KURUCZ LAKODALOM.

Elbeszélés.

Irta Lampérth Géza.

I.

Való igaz, hogy a félszemével, kissé biccentő lábával, úgy első nézésre, félelmetes vitéz volt Bottyán generális. Félts tőle a labancz, mint az ördögtől, gyáva nagy félszében ördög magzatjái-nak nevezte. Am tudott azért ökegyelme meglekedvű jó cimborá is lenni, persze csak hűséges kuruczai között. Testét nem fogta a fegyverek tüze — ezt hirdette róla a táborszerte szájról-szájra szálló babonás legenda, — de azért volt egyféle tűz, a melyeknek bizony övitézsége sem tudott mindenha ellentállani. Szép kurucz lányok, menyecskek parázsában égett ez a tűz... A rettenetes, pardont nem ösmerő pallos-fringiját sem furdette ám mindig labanczverben. Csatak vérrózsái helyett vadvirág is koszorúzta azt a félelmes szerzőmöt, ha többször nem — egyszer. A mint kiderül majd e krónikás mesém rendjén.

Lent, az ő Bakonyinak bükkös vadonában, mely olyan kedves tanyája, erőssége volt a hős generálisnak, nem egy öreg százados fa tudna még erről regélni. Szerelmes érdőben, talán ott hallottam én is ezt a krónikás mesét egy öreg bükkfától, egy öreg bükkfának suttagó lombjától, álmodozásra ringató szép nyári alkonyon...

*

Százados bükkök védő árnyékában ott a Bakony mélyén, fatornyos kis falu végén, állt valahol nemzeti és vitézlő Loránth András kúriája.

Kopott volt a fala, keshedt a tejeje már akkor is, ma hirmondó kő sines belőle ott azon a helyen. Elhorrták és mészégető kemenczébe rakták mind a hangyalábú sváb jövevény népek. De a kopott falakra akkor még vadborostyán és vadrózsaság küszött. Benn a falak között pedig két szépséges rózsaszál virított. Loránth András két szép leánya: Eszti és Klára.

Eszti még csak most feselő bimbó, iskolába járó, vadvirágos réten fehérszörű barikával játszó. Klára teljes nyíl róza már, ki a vadgalambos erdőt járta nagy kedvel és farkasokról volt gyakorta vágyó álmodása. No, nem a rengeteglakó négy lábú ordosokról, hanem daliás kurucz vitézekről, a kik farkasbőr-kacagányt viselének. Ezért nevezte őket a labancz «kurucz farkasok»-nak. Ezért is, meg alighanem egyébért is... Merthogy a hol ő megjelentek, szűkült ott a labancz plundra.

Ezek közül is, jobban mondva, csak egyről álmodozott Loránth Klára. Bottyán apó deli hadnagyról, Kisfaludy Pálról, jegyes mátkájáról.

Három éve lesz már, hogy Pali úr először betoppant a Loránth-kúriába. Amonnan túlról jött, a zalai romantós bérczek közül, valahonnan Szigliget aljáról.

Valami vásári alkalmatosságon járt a sok gödrű Veszprém városában. Hazamenet aztán eltört az egyik kocsikereke, épen a Loránthék háza tájékán. Hát be kellett térnie egy kölesönkerékért az öreg Loránthoz. Szíves szó fogadta, nyújas leánymosoly és terített asztal. Így volt ez, nemes emberek közt, a régi jó világban.

Kerék is került persze, jól megvasalt erős kerék, kátyút, követ álló.

— Vissza se hozd öcsém, ha terhedre esnek — mondá buszúzkodóban az öreg Loránth. — Van nekem még, a min holtom napjáig eljárók.

Pali ekkor épen Klára kezét fogta, egy kicsit meg is késett a felelettel. Hanem aztán mégis csak kivágta, mintha olvasta volna valahonnan (ekkor meg épen a Klára ragyogó szemébe nézett):

— Visszahozom biz én azt, bátyám. Kölesön kerék visszajár. Ugy-e úgy, Klárka?

— Ugy... — hagyta rá Klárka boldog pirulással.

«Ugy... úgy... úgy...» bizonygatták a bűgö vadgalambok is köröskörül az erdőben...

Ez a galambbűgös hazáig kísérte Kisfaludy Palkót.

Otthon is egyre hallotta ébren és álmában. Alig pirkadt rá a másnap, készült is már útra. Befogatta pihent legszebb paripáit, föl-tette a kölesönkeréket a kocsira és vidám füttyöréssel elrobogott ama vadgalambos erdő felé...

Ezt az utat azután nagyon sokszor megtette. A lovai már úgy ösmerték a járást: éj sötét évadján, gyeplőrántás nélkül is odataláltak a Loránth-kúriába. Mert rendszeren este indult útra Palkó. Nappal ha ment, a legényzimbora már egész Szigligetben csipkedve kiabálták utána: «Még ám Palkó megint vadgalamb bűgösra...» Lám, az ilyen hírek már abban a fatengelyes világban is villámzárnnyon jártak... És a vadgalambok egyre szaporodtak a bükkös erdőben, egyre szebben bűgtak.

— A te kedvedért búgnak ilyen szépen, Klárka — mondotta egyszer Palkó, mikor csöndes szép nyári estén együtt hallgatták a gyönyörtű erdei koncertet.

— A kegyelmed kedvéért, Palkó — felelte Klári — a vendég kedvéért búgnak bizony az én kis galambjaim.

— Hát úgy szeretnek engem a te kis galambjaid, Klárka?

— Ugy bizony, Palkó.

— Ha te is úgy szeretnél engem, Klárka?

— Ugy... — mondta rá önfelédten Klára.

«Ugy... úgy... úgy...» bűgták rá lágy édes kórusban a vadgalambok...

II.

Ekkor azonban nagyhirtelen elhallgattak a vadgalambok szerzte a magyar erdőben.

Először odafönt, a bérczes Beszkidekben.

Egy éles, harsány hang csendült föl ott, szivekbe kapó mélységes búval. A tárogató hangja... Benne sirt-silkongó a magyar szabadság soká kintzött el... Szállt ez a hang bérczről-völgybe mind tovább, át a Tiszán, át a Dunán, le a delibabos messze rónaságra. És

elnémult minden más hang egyszerre. Ezt a hangot hallotta csak mindenki, a kinek magyar volt a lelke. És ez a hang harcra hívott, véres harcmezőre, küzdeni a szabadságért. Az volt a refrénje: kard ki kard, kuruczok! Leng Rákóczi lobogója «pro patria et libertate...» kövessétek, előre!...

Bakony vadonába későn ért ez a hang. Ott is legkésőbb hallotta meg Kisfaludy Palkó. Nem lehet csudálni: fülig szerelmes volt, még azon fölül is.

Szerelmes párjához, már elgyűrűzött mátkájához készülődött akkor is épen, mikor egyszerre csak fegyveres vitézek robotgatt, be a csöndes Szigligetbe. Csupa lóra termek, daliás legény, vasi és zalai fi leginkább, de voltak Győrből is, Tolnából, Somogyból, Baranyából. A vezetőjük Bezeredy Imre, Palkónak régi jó kenyeres pajtása.

Be is vágatott egyenesen a Kisfaludy udvarba. Palkó épen a lovait fogatta, hogy induljon ismét szerelmes útjára, vadgalambbűgösra. Bezeredy, se szó, se beszéd, kifogatta a pejkókat a hámból s imigy szolt Palkóhoz:

— Nyerget a Villám hátára, kantárt, csótárt a fejére, a Rárót meg állítsd mellé vezetéknek. Ha az egyiket kilövik alólad, ott legyen a másik.

Palkó már ennyiből is kezdte érteni az ügyet, de Bezeredy folytatta:

— Te pediglen pajtás, akaszd le a szegről öregapád fringiját — jó éle volt hajdan... keresd elő apád karabélyát — jó tüze volt annak is... aztán ha riad a trombita, föl a Villám hátára és jösz velünk. Vége már a galambbűgösra. Most más nota járja. Mink, kuruczok fűjük, a labancz majd tánczol rája!

Palkóban az első perczen fölpezdült a tüzes magyar vér. De a második már mátkájára gondolt. Akadozva mondá:

— De a menyasszonyom...

— Hogyha most itt volna — felelt Bezeredy — ő is azt mondaná. Elküldené ő is. Ösmerem a vért. Loránth-vér, kurucz-vér. Maga kötné föl a kardot oldaladra. Azt mondaná ő is, bár szíve szakadna; magyar legénynek most nincs más menyasszonya, mint Rákóczi Ferenc patronás zászlaja!

— Igazad van Imre, megyek már veletek!

A Loránth-kúriába így tehát csak levél ment a vőlegény helyett. Nem is irta meg, abban Palkó: hová megy, merre megy. Mindjárt azzal kezdte: visszajövök Klarám, várj hű szeretettel... Nem is kellett többet írnia, értett ebből elegend szerelmes Klárka. Nagy hűséges szeretettel várta is őt vissza, három hosszú esztendeig várta.

A generális megsodorta erre a bajuszát és nyugodtan folytatta:

— Nem is tudom én már a hadnagy uramnak addig semmi hasznát sem venni, látom, a mig tető alá nem hozzuk azt a három éve félben marad lakodalmat.

Klárka szíve e szóra nagyot dobbant és bizony a második cserépkorsó is, a melyet kezében tartott, gyönyörűen a földre pottyant.

Erre már a zord generális is elmosolyodott. — Hogy pediglen több kár ne essék sem a kancsóban, sem egyekben — adta ki az ordert — azt a lakodalmat megtartjuk még holnap. Igazi kuruczlakodalom lesz. Magam leszek a kikerő násznagy és Béri Balogh ezredes uram. A vőfélyek Bezeredy kapitány és Csinom Palkó hadnagy. A többiről pedig gondoskodás és különösen Kisfaludy hadnagy uram poroltassa a mündériját. Klára hugom pedig szedje rendbe a menyasszonyi köntösét, nási koszorúját.

— De generális uram... — Akart valamit mondani Klárka.

Bottyán apó azt gondolta: tiltakozni akar. Keményen rámondott:

— Semmi: de! Semmi: generális! Násznagy vagyok és holnap kikérem a kisasszonyt. Punktum.

Pedig dehogyan is akart Klárka tiltakozni. Mindössze csak azt akarta mondani, hogy hiszen a menyasszonyi köntös meg a nási koszorú már három éve — készen vár a szobában...

III.

Fürdött is ám tejbenvajban az üzenethozó rongyos kurucz staféta!

Másnap kora pítymallatkor csakugyan megérkezett a győzelmes kurucz had.

Porosan, füstösen, tépetten, fáradtan ott ütött pihenő tábort épen a Loránth-kúria közelében. Hogy miért épen ott? Hát, mert ott voltak a legalkalmasabb nagy terebély bükkfák eleven kész sátorokul az elcsigázott kuruczok számára. Azaz, hogy másfelé is valának bizony ilyen fák, de hát itt most Kisfaludy hadnagy uram volt a «szakértő» kovártélymester. Ő pedig olyaténképpen informálta Bottyán apót, hogy ilyen alkalmas, gyönyörű sátoros bükkfák kerek e világon másutt nincsenek. A szegény kis vadgalambok aligha meg nem nehezettek ezért Kisfaludy hadnagy uramra, mert bizony az izgága, lármás kuruczlegények alaposan megzavarták az ő turbékoló nyugalmukat. Hanem hát a hadnagy úr nem törődött most a többi galambbal, csak egyetlenegyvel... azzal, a ki repeső örömmel repült amonnan a Loránth-ház tornáczáról dobogó szívére... És ez a kis galamb szintén azt bűgta, hogy bizony úgy van az: nincsenek ilyen gyönyörű bükkfák sehol másutt kerek e világon! Úgy... úgy... úgy... úgy...

Bottyán apót és vezérkarát Loránth András látta kedves vendégül úri hajlékában. Labanczevő jókedvében volt az öreg, csak Kisfaludy hadnagyra rohogott erősen, merthogy igen furcsán viselte magát az ostrom alatt. Meg is dorgálta keményen ott szemtől-szemben. El is mondta, hogy mi történt a hadnagy urammal. Az történt pedig, hogy legényeivel vitézül megostromolta az egyik várszancot. Egyszerre azonban úgy elbáméskodott a sáncon, hogy még a kardját is kiejtette kezéből. Egy sunyi labancz a ki ott lapított az árokban, hirtelen fölkapta a fringiját és úgy leborotválta volna a hadnagy uram szép fejét a nyakáról, hogy semmiféle feleser vissza nem ragaszta oda többé, ha egy markos kurucz legény véletlenül torkon nem ragadja az utolsó pillanatban a sujtani készülő labanczot.

— Akkor persze nem értettem a dolgot. Hanem most már kezdem érteni. Mert erre felé báméskodott úgy el a hadnagy uram, — mondta Bottyán apó és szürös félszemével Klára kisasszonyra nézett, a ki nagy röstelkedésében nyomban meglepedkezett arról, hogy egy borral teli cserépkorsó van a kezében. Földre csörtent bizony a kancsó és elfolyt egy csöppig a drága jó somlai nedű...

A generális megsodorta erre a bajuszát és nyugodtan folytatta:

— Nem is tudom én már a hadnagy uramnak addig semmi hasznát sem venni, látom, a mig tető alá nem hozzuk azt a három éve félben marad lakodalmat.

Klárka szíve e szóra nagyot dobbant és bizony a második cserépkorsó is, a melyet kezében tartott, gyönyörűen a földre pottyant.

Erre már a zord generális is elmosolyodott. — Hogy pediglen több kár ne essék sem a kancsóban, sem egyekben — adta ki az ordert — azt a lakodalmat megtartjuk még holnap. Igazi kuruczlakodalom lesz. Magam leszek a kikerő násznagy és Béri Balogh ezredes uram. A vőfélyek Bezeredy kapitány és Csinom Palkó hadnagy. A többiről pedig gondoskodás és különösen Kisfaludy hadnagy uram poroltassa a mündériját. Klára hugom pedig szedje rendbe a menyasszonyi köntösét, nási koszorúját.

— De generális uram... — Akart valamit mondani Klárka.

Bottyán apó azt gondolta: tiltakozni akar. Keményen rámondott:

— Semmi: de! Semmi: generális! Násznagy vagyok és holnap kikérem a kisasszonyt. Punktum.

Pedig dehogyan is akart Klárka tiltakozni. Mindössze csak azt akarta mondani, hogy hiszen a menyasszonyi köntös meg a nási koszorú már három éve — készen vár a szobában...

IV.

Nem hiába, hogy kemény volt az ordér, de lett is ám foganatja. Másnapra minden rendben volt, mint a parancsolat. A konyha, a pin-



Balogh Rudolf felvétele.

A POHORELLAI ÚJ TEMPLOM BELSEJE.

cze, a pap, a harangozó, a násznép, rövid szóval: az egész lakodalmi alkalmatosság.

Klárka meg Eszti nagy boldogságukban még a generális uram rettenetes fringiját is úgy fölbokrézták vadvirággal, cserfalombbal, hogy nem látszott belőle más, csak a maroklatja...

A generálisnak nagyon megteszett a kedves lányos ötlet, megtoldta egy mássikkal:

— Ez lesz a násznagy pácám! — mondotta — pompásan hozzávág a kuruczlakodalomhoz.

És csakugyan, mikor a nevezetes ünnepi momentum elérkezett, virágos kardjával állt a generális-násznagy az örömapa és az ünnepi gyülekezet elé, szólván tisztéhez képest ilyen módon:

— Imé, tisztelt örömapa uram, nemzeti és vitézlő Loránth András uram, elérkezék az ünnepi momentum. Megérkezének a kikerő násznagyok vőfélyeikkel, nyoszolyólányaikkal és minden ő nászneppeikkel egyetemben, hogy vitézlő Kisfaludy Pál részére kikérjék az ő szépséges szép menyasszonyát, Loránth Klára kisasszonyt. A mit is ezzel ősi szép magyar szokás szerint megeselekünk.

Virágos pácájával, azaz kardjával intett ekkor násznagytársának. Béri Balogh ezredes hasonlatosan fölvirágozott kardjával az öreg Loránth András elé állott, összepengette a sarkantyúját és gyönyörű ékes rigmusokban kikérte a menyasszonyt az örömapától.

Az örömapa persze hogy kiadta örömmel. Am előbb megtérféltá násznagyuramékát, a mi szintén hozzátartozott a kuruczlakodalomhoz. Intett a vőfélyeknek, hogy hozzák ki a szomszéd szobából a menyasszonyt. A vőfélyek erre bevezettek — őt menyasszonyt. Mind sűrűn lefétyolozva, fehér ruhában.

Bezeredy bemutatja őket:

Érdemes násznepség! Csoda történt nálunk: Egy menyasszony helyet im, őtől találtunk.

Csinom Palkó megtoldja imigy:

A vőlegényt Isten nagyon szeretheti: Hogy egy helyett ime, őt asszonyt szánt neki!

A násznagyok ez ellen kontradikálnak. Nekik csak egy kell, mert az az egy többet ér nem ötmel, hanem ötvenötmel.

Loránth uram erre fölcsólitja őket, válaszzák ki hát azt az egyet.

Választ egyet Bottyán, választ egyet Béri Balog. Felföldik a fátlyát, hát mindkettő ranczos képu, fogatlan vén szipirtó... Nagy hangos kacagás.

Bottyán apó nagyot üt kardjával a földre, mondván:

Már mi nem választunk, kívül mind egyforma: Mintha fiatal kis gerlemadár volna.

De a mi kívül van, az csak az ő tolla, Belül: vén boszorkány vagy zörgő motolla!

Válasszon maga a vőlegény.

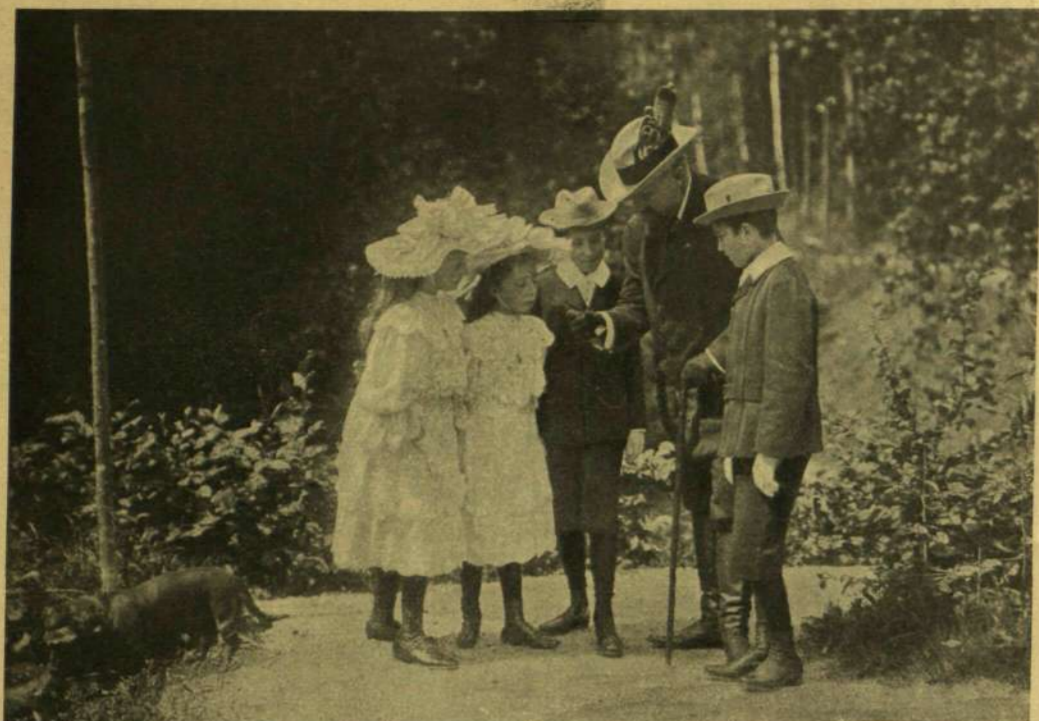
Erre előlép a sorból Kisfaludy Palkó és szól ilyen képen:

Gerle madár tolla, igaz, mind egyforma. De nem őt — ezer ha volna egy csoportba! Maga kedvesére a szerelmes párja Mégis ráössmerne, mégis rátalálna.

Én is ráössmerem, én is megtalálom — Odamegy Klárához, fölemelk fátlyolat:

Ez az én galambom, szerelmes párom! Átöleli gyöngéden és megeseolja alabastrom homlokát.

Kitört a nászsereg hangos nagy vívatozásba, a tábori muzikusok indulóra zendítettek, a kis falu fatornyában megkondultak a harangok... Indúl a nászmenet. A templom a vadgalambos erdőn vezet át az út s a tegnap óta riadtan hallgató vadgalambok ime lágy, édes kórusban egyszerre fölbúgnak: «Ugy... úgy... úgy... úgy...»



FERDINÁND FEJEDELEM LEPRÉKÉNT MUTOGAT GYERMEKEINEK.

INDEX ÉS SYLLABUS.

Új syllabus jelent meg Rómában július hó közepén. Voltaképen a szent római és egyetemes inkvizíció dekrétuma ez, melyet legfőbb tekintélyével X. Pius pápa erősített meg, elvetve és kárhóztatva összesen hatvanöt tantételt az újabb katolikus (és elvetve protestáns) egyházi írók műveiből: tantételeket, melyek a biborostestület véleménye szerint veszedelmesek a katolikus egyház és tisztá tanára.

Az, hogy a sajtó syllabus néven emlegeti — még pedig sűrűn emlegeti — az új dekrétumot, emlékeztetés IX. Pius pápának híres syllabusára, mely e pápa 1864 december 8-iki enciklikájához csatolt jegyzéke volt a téves és egyházzellenes tanoknak. Am azért szembetűnő különbség van a két syllabus közt. A IX. Pius syllabusában kárhóztatott tételek a kortársak modern világnézetét, az államról, a polgári társadalomról és az erkölcsi életéről vallott nézeteit érintik, X. Pius pápa ellenben csak a modern tudományos teológia ellen fordult, mely a szabadelvű protestáns kutatók munkáiból kiindulva, az utóbbi években meglelte útját a katolikus teológia körébe is.

Közvetlen előzménye az új syllabusnak az index dolgával áll kapcsolatban. Az *index librorum prohibitorum* a katolikusok számára eltiltott könyveknek a Vatikánban vezetett jegyzéke. Különösen a németek közt régen hangzik a panasz miatta. Alapjában megsért minden nemzetet, — így írt róla Leibmann, a göttingai egyetem professzora, — a francziák közül átok alá veti Voltairt és Rousseaut, az olaszok közül Guiccardinit és Giordano Brunót, az angolok közül Hobbest és Gibbont, a németalföldiek közül Hugo Grotiust, de a legkeményebben a németekkel bánik el, midőn proskribálja Nagy Frigyes, Kantot, Ranke történeti munkáját a pápaságról, tehát a legnagyobb német királyt, a legnagyobb német filozofust és a legnagyobb német történetírót!

Ugyanez a panasz csendül meg újra abban a feliratban, melyet a Münsterben szövetségre lépett katolikus kérelmezők: tudósok és világiak készítettek mostanában a pápa elé terjeszteni. Kérelmükben az index decentralizációját, a névszerint való indexre vétel mellőzését kérik, legfőképp pedig azt, hogy Németország püspökeit kapják meg a német szerzőkre nézve ugyanazt az index-hatalmat, melyben az angol püspöki karnak már része van.

A müncheni mozgalom titka időnek előtte ki-pattant s ez volt az oka, hogy a régóta előkészített syllabus épen most jelent meg, mintegy válaszul a *modernisták*-nak, a hogy Rómában a müncheni liga tagjait említik.

A mi egyébként magát az indexet illeti, a német modernistáknak az a régebbi kérése, hogy ez az «elavult intézmény» eltöröltesse, s mostani kérelmük, hogy a névszerint való

indexre vétel mellőztessék, teljesedésbe menni aligha fog. Régi fegyvere az index az egyháznak. Esméje Szent Páltól ered, ki tüze vetette Ephesusban a babonahitet terjesztő könyveket. Az apostol példáját követték a kereszténység első századainak püspökei és 496-ban kiadja már egy római zsinat a tiltott könyvek első rendszeres katalógusát.

A középkorban még jobban felszaporodnak a könyv-tilalmak. A pápák egymás után vetik átok alá a téves tanok hirdetőit, sőt II. Pius pápa indexre veti saját régebbi erotikus műveit is, melyeket még mint Aeneas Silvius de Piccolomini szerzett.

A könyvnyomtatás feltalálása és a hitújítás megteremtette aztán az *index librorum prohibitorum*-ot, ez intézmény, mai alakában. V. Pius pápa 1571 bűjt vasárnapján alakította meg a biborosok *index-kongregáció*-ját, utána pedig elrendeli, hogy átok alá kell vetni még azokat is, kik a könyveket nyomtatják, olvasásuk és maguknál tartogatják.

A századok folyamán roppantúl megnövekedett az index. De idő múltával szükségessé vált a sok tekintetben elavult lajstrom újjáalkotása. XIII. Leó pápa adta ki 1900-ban az új indexet, melynek könyvtalmai 1600-tól a legújabb időkig terjednek. Körülbelül négyezer könyv

szerzője és címe áll az új indexben, köztük száznál is több író az összes műveivel.

Magyar szerzőnek magyarul írt műve egyáltalán nincs az indexben; nyilván azért, mert az index-kongregáció csak feljelentések alapján határoz az egyes hozzá beküldött művekről, s magyar egyházi férfiak magyar írók ellen feljelentést sohasem tettek. De azért találunk mégis egynehány érdekes magyar nevet az indexben. Itt van mindjárt *Bonifinus* mester, Hollós Mátyás király történetírója és Beatrix királyné felolvasója «Symposion trimeron seu de virginitate et pudicitia coniugali, dialogi tres» című könyvével, melyben Mátyás király, Beatrix királyné és több kardinális közt folynak a czimben említett dialogusok. *Telesi* Imre 1693-ban kerül az indexre a Parr Katalinról, VIII. Henrik angol királynak a protestantizmus ügyéért lelkesedő hatodik feleségéről spanyol nyelven írt előadásával. *Tubero*, «Commentarii de rebus, suo tempore, in Pannonia et finitimis regionibus gestis» című magyar történelmi forrásmunkájával van az indexben. Ő az, kiről azt írta Bél Mátyás, hogy «a magyar történetírók közt senki sincs, a ki különb lenne nálnál.» Nyilván pápaellenes nézetei miatt került az indexre, a tizenhatodik században. Az indexben vannak továbbá *Dávid* Ferencz unitárius püspök művei, továbbá *Coelius Pannonius* egy műve az apocalypsisről. Ez idegen név alatt *Bánffy* Ferencz György neve lappang, ki főnöke volt a XVI. században a Coelius hegyén levő kolostornak. Ugyanebben a században kerül az indexre Brassó reformátora: *Honter* János «Reformatio ecclesiae Coronensis ac totius Baragensis provinciae» című munkájával, melynek Melancthon írta az előszavát. Idegen írók közt találjuk nevét *tótváradi Kornis* Károlynak, a ki a szabadságharc után, melynek katonája, majd kormánybiztosa volt, Brazíliába vándorolt, s ott írta meg spanyol nyelven feltűnést keltett s az egyház által tilalmasnak nyilvánított művét a polgári házasságról. 1764-ről *Kollár* Adám Ferencz, a trencsényi születésű kilépett jezsuita, ki a bécsi császári könyvtárnak Mária Terézia idejében igazgatója volt, és ugyancsak latin nyelvű könyvével (*Cura salutis etc.*), *Hevenes* Gábor magyar jezsuita, ki utóbb a nemzetnek hagyományozta magyar vonatkozású nagybecsű kéziratgyűjteményét.

XIII. Leó pápa sokat enyhített az index szigorán s különösen elnéző módon ítélte a nagy írók és tudósok oly műveiről, «melyek ha nem mentek is a gáncstól, de előkelő stílusukkal vagy a tudás és a fontos dokumentumok bőséges anyagával becsülésben állnak.»

Az új korszak, úgy látszik, ismét az index szigorúbb kezelésének jegyében indul. B. M.



FERDINÁND FEJEDELEM AUTOMOBILON AZ ÁGOST-HUTA ELŐTT.

A HÉTRŐL.

Törley József. Egy kis poétika licenziával akár poétának is elparentálhatók *Törley József*et. Hiszen a mesterségében volt valami a poeta mesterségéből. Megvizsgáltta az embereket. Szép, színes, keringő álmokat adott nekik. Gyöngyöző ábrándokat. A mámor szárnyára emelte fáradt kedvüket és szállt velük deris, csillagos vilákok levegőjébe. És mellette a dala mindig vigan zengett és az alkotása soha se volt élvezhetetlen, mert *Törley József* — jó pezsgőt gyártott. Ebben az utolsó mondatban el is mondtuk ennek az igazán érdemes embernek jelentőségét, életének tiszteltetelmét értékét. Semmi sem olyan egyenes, mint az érdem és a siker útja. Eszünkbe jut az adoma a gazdag korsmárosról, a ki mikor haldoklott, magához hiyta a fiát és így szólt hozzá:

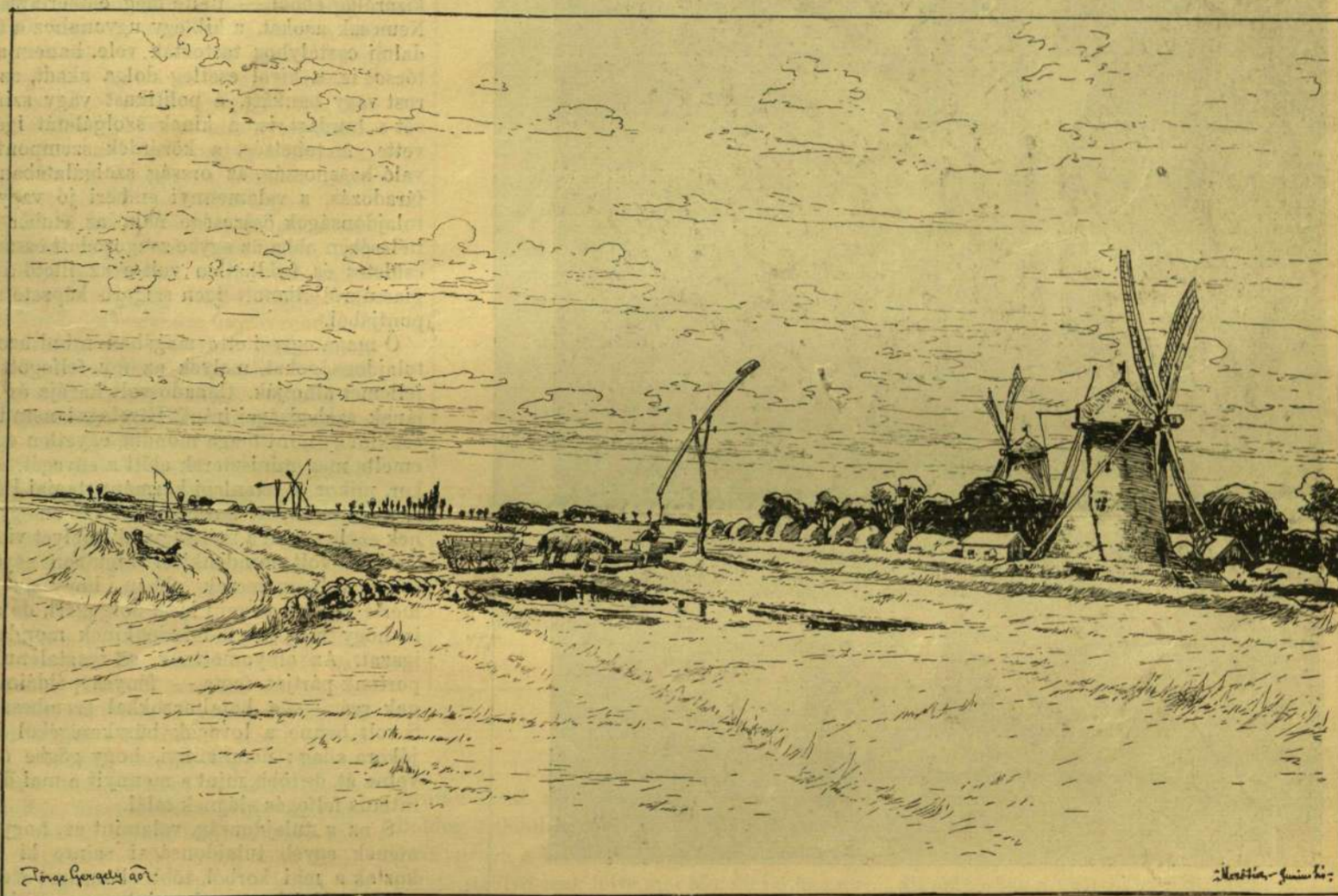
— Elmondom neked az én boldogulásom üzleti titkát. Ez a titok az, hogy — szőlőből kell a bort csinálni. Ezzel a titokkal te is boldogulni fogsz.

sajnos, hamar elmúlt, nevének becsülése és emléke sokáig meg fog maradni.

Az otthon átalakulása. Nagybecskereken pár hónappal ezelőtt berendezték az első közös konyhát Magyarországon. Az intézmény, a mely harmencznyolcz háziasszony, családjánya válláról vette le a konyha és részben a család gondját, fényesen bevált és a mintájára most már vagy tíz más városban szervezik a kollektív háztartást. Megindult egy előkészítő mozgalom Budapesten is. Semmi kétség benne, hogy ez a reform megint egy új lépést és pedig nagy lépést jelent az otthon átalakulásának folyamatában. Mi átalakulásnak nevezzük, de vannak nagyon sokan, a kik *felbomlásnak* mondják, vádolják és siratják. Rájuk támaszni ezért nem lenne igazságos. Kétségtelen dolog az, hogy az új szociális elhelyezkedés, az új mozgalmak és törekvések erősen feszgetnek olyan kereteket, a melyeket szívünk becses és meleg érzései foglaltak össze. A családi életnek, ha nem is az erkölcsé, de a rendje minden-

folyásával megszentesi, megszépíti, melegséggel megtölti azt is, a mi helyébe következnek. Ez a valami pedig az emberi lélek, a mi minden változtatban változatlan marad és a menyinyben változik az emberiség egyetemes fejlődésében, csak megértőbbé és gazdagabbá válik.

A hipnózis. Egy nemrégiben meghalt budapesti ügyvéd sógora a héten azzal a borzasztó váddal lépett a nyilvánosság elé, hogy az elhunyt ember egy hipnózissal foglalkozó társaságnak lett az áldozata. Ez a társaság, e vád állítása szerint a szerencsétlen ügyvédet tönkretette először anyagilag, azután lelkileg és végetül fizikailag. Szóval: kifosztotta és megölte. Igaz-e ez a vád, vagy csak tévedés, rémlátás, annak a kikutatása és eldöntése nem a mi dolgunk. Az általános érdekű és a megdöbbentő: egy rejtelmes, titokzatos új erőnek a benyomulása az élet különböző viszonylataiba. Nem ez az első eset, a mikor ez a misztikus hatalom, a hipnotizmus megjelenik sötét cselekmények szinpadán és olyan szerepet játszik, a mely —



MEZŐTÚR VIDÉKÉN. — Pörge Gergely rajza.

A legjobb üzleti titok, a legjobb üzleti elv — a becsületesség. Értése és hűségese szolgálata választott hivatásunknak. Hozzáértés és szolidaritás. A *Törley József* gyönyörű sikereinek se volt más titka. Igazán értette a mesterségét és ennek hűségese szolgálásával kereste és nyerte meg a közönség kegyét, bizalmát. Olyan jót adott neki, a melyet csak tudott. És tudott igazán jót adni. Pedig meg kellett küzdenie a leg-hatalmasabb konkurencsával — az előítélettel. Meg kellett törnie azt a babonát, hogy — nem is pezsgő az, a melyik nem franczia. És megtörte. Bebizonyította, hogy lehet Magyarországon is olyan pezsgőt gyártani, a melynek Franciaországban is megvan a becsülete. Szerencse, hogy ezt azután itthon is elhitték neki. Így lett az élete, sorsa azok közé való, a melyek a peszsimistákkal és a tagadókkal szemben igazolni tudják a modern Magyarország józan és belátó gondolkodását. A kik példát adnak rá, hogy igenis, itthon is tud boldogulni az igazi érdem, buzgóság és hozzáértés. *Törley József* néhány hónappal ezelőtt a maga palotájában fejedelmi fénytel tudta megünnepelni a gyára jubileumát. Szerzett magának vagyont, nevet, elismerést és a legjobbaknak kijáró tiszteletet. Élete,

esetre jócskán megváltozott. A munka-elosztás új formái és a munkaerőnek meg a keresőképességnek új hódított területei a megélhetéssért való küzdelem hadseregébe soroztak olyan elemeket, a melyek eddig ilyen kombattans munkát nem végeztek, hanem érdekük és hatásuk otthon maradt a család födele alatt, a házi élet határai között. A nő és a női munka egyre fokozódó kivándorlása a családi élet területéről, a házi foglatosság földjéről, okvetlenül kellett, hogy éreztesse a hatását az otthon rendjében. Megindult egy átalakulás, a mely sok a szívünkbe gyökerezett érzést sebez és kedves értékek elpusztulásának aggodalmát kelti a lelkében. Régi, bevett, megszokott és megszerzett elemeket látva kienyészni az otthon új alakulásából, nagyon érthető, ha igen sok emberben a családi élet bomlásának keserves aggodalma támad. Nekünk az a hitünk, hogy ez az aggodalom, ha érthető, sőt tiszteletreméltó is, — nem alapos. Az idő normális haladásában minden rend megmozdulása csak egy új, a viszonyoknak jobban megfelelő rend előkészítése. Az a régi rend se volt eredendő, az is volt valamikor új és szokatlan, tehát idegenszerű, de a mi azt megszentestette, az idő

biróság és börtön után kiabál. A büncselekmények krónikájában új fejezetet nyitott a rejtelmes elementum. Olvasunk tolvajlásokról, csalásokról, lelkek megrontásáról és gyilkosságokról is, a melyeknek fegyvere a hipnotizmus volt: a misztikus energiáknak ez a misztikus kisugárzása, ez a boszorkányos igézet, a mely kiforgatja a lelket és megfoghatatlan hatalommal idegen akaratok rabságába hajt öntudat nélkülívé bódított cselekedeteket. A szuggesztió és a hipnotizmus hatalma ma már tudományosan megállapított igazság: tehát olyan elementum, a melynek az erejével számolni kell az élet egész területén. A hol hasznát lehet venni — például a gyógyítás terén — ott hasznosítani kell, a hol azonban veszedelmese lehet, ott üldözni kell. Minden olyan művelet, a mely az embert jogos akarataiban, törvényes szabadságában gátolja, megbénítja, lelki állapotát büns módon való kihasználásra teszi alkalmassá, föltétlenül megengedhetetlen megsértése az ember személyes szabadságának. A hipnotizálás pedig — a menyinyben nem egy erkölcsi földadatnak van kellő hozzáértéssel dirigált szolgálatában — ilyen cselekedet. Az a nézetünk, hogy a hipnotizálás nem lehet megengedett.



GRÓF KÁROLYI ISTVÁN.

multság. Önmagában is büntetendő cselekménynek kell minősíteni még akkor is, ha különben nem áll bűnös szándék szolgálatában. Angliában a részegséget is büntetik, pedig ez nem olyan veszedelmes, mint a laikusoktól üzött hipnotizálás.

*

A becsületes megtaláló. Főnt az Északi-tengerben, Főhr szigetén történt, hogy egy szegény halászember a parton egy börtáskát talált és a börtáskában nem kevesebb, mint kerek három millió márká értékű bankjegyet. Bizonyos, hogy ama mesebeli halász óta szerencsésebb halász nem volt még ennél a halásznál. A derék ember fogta a talált kincset és vitte egyenesen a rendőrségre, illetve a hatósághoz. Ott megállapították, hogy a rengeteg pénz az elcsúszott Berlin gőzös egy áldozatul esett utasáé volt és jutalmaképpen a halász kezébe nyomtak harmincz darab ropogó ezermárkást. A dolognak a legérdekesebb része csak ezután következett. Egy nagynémet lap munkatársa fölkereste a szerencsés halászt, a kit a világ legbecsületebb megtalálója titulussal ékesített föl és becsületet vele. A becsületes halász csakugyan

becsületes ember lehet, mert a következő őszinte nyilatkozatot tette:

— Egyetlen érzésem, mikor e rengeteg pénzt megtaláltam — az *ijedtség* volt. Alig vártam, hogy megszabaduljak ettől a temételen kincs-től. Őszintén megvallom uram, hogy ha nem három milliót, hanem csak három ezer márkát találok, akkor is visszaadom, de — a kísértés nagyobb lett volna.

Az igazság az, hogy ez a nyilatkozat erősebb bizonyosságra a főhri halász becsületességének, mint a cselekedete. A sok a jóból is megárt. Három millió talált pénz egy szegény halászember számára szerencsének tulságos sok. Csak *ijedtségnek* elég. A szegény tót legény mondása jut az eszünkbe, a ki így szólt:

— Hej, ha én olyan gazdag lennék, mint az a Rotschild, minden éjszaka friss szénán aludnék!

Három millió annak a főhri halásznak csak arra lett volna jó, hogy tönkre tegye az életét. A rengeteg pénz tömege, mint egy lidércnyomás ült volna a mellén és fojtogatta volna, hogy se éjjelének, se nappalának nyugodalma ne legyen. Mit csinálni vele nem tudott volna

és bizonyára az lett volna a legnagyobb gondja, igyekezete, hogy — valamiképpen észre ne vegyék rajta a rengeteg kincs birtokát. Legfőleg az a gyönyörűsége marad, hogy éjnek idején reszkető szívvel turkáljon a bankókban. A becsületes harmincezer márkája azonban úrrá tette és még világraszóló hirt is szerzett a becsületességének. A miből az a tanulság, hogy a legjobb üzlet mégis a tisztesség. Jobb még a szerencsénél is.

GRÓF KÁROLYI ISTVÁN.

1845—1907.

Boldogult báró Aczél Béla tréfásan «Lancelot lovagnak» szokta volt szólítani gróf Károlyi Istvánt, a ki immáron szintén a jobb hazába költözött. Arthur király kerek asztalának lovagjai közül a legdálisabbnak nevé ruházta reá — nem minden alap híján. Károlyi Istvánban igen sok volt, a mi a hajdani lovagokra emlékeztetett, szinte eladdig, hogy a mai világban nehezen találta helyét. Feddhetlen volt, gondolkodásában és tetteiben egyaránt. S nem csak maga volt az, ebből a szempontból — s kizárólag ebből — ítélte meg embertársait is. Nemcsak azokat, a kik egy ugyanahoz a társadalmi osztályhoz tartoztak vele, hanem a szatocsot is, a kivel esetleg dolga akadt, az iparost vagy bankárt, a politikust vagy színészt, sőt a hordárt is, a kinek szolgálatát igénybe vette. A tehetség, a közérdek szempontjából való hasznosság, az ország szolgálatában való fáradozás, s valamennyi emberi jó vagy rossz tulajdonságok összessége nála az ember megítélésében abba az egybe zsugorodott össze: becsületes és feddhetlen volt-e az illető a lovaságiasságról alkotott igen szigorú képzelet szempontjából.

Ő maga egyesítette magában mind azokat a tulajdonságokat, melyek az így felfogott szép jellemet alkotják. Odaadó volt hazája és hazájának szabadságai iránt. Hízelegni nem tudott senkinek; mint maga mondta, egyetlen egyszer emelte meg miniszterek előtt a süvegét, — akkor, mikor a jelenlegi kormány tagjai Bécsből az eskütétel után hazajöttek. Ez is az egyéneknek szólt s nem a méltóságoknak, melyet viseltek. Őszinte volt mindenkivel szemben egyaránt. Bátor volt, nemcsak abban, hogy az életét merete kockára tenni kicsi dolgokért, de abban is, hogy meg merete mindenkinek mondani az igazat. Az elnyomottak, az igaztalanul eltiportnak pártját fogta — fényes példák vannak reá, — a hatalmasokkal szembeszállott. S volt benne a lovagok büszkeségéből is egy jókora adag: nem annyira, hogy gögbe csapott volna át, de több, mint a mennyit a mai demokratikus felfogás elégnék talál.

S ez a tulajdonság, valamint az, hogy jellemének egyéb tulajdonságai szinte ki kívánczoltak a mai korból, több ellenséget szereztek gróf Károlyi Istvánnak, mint a mennyi jó barátot. A mi megnyilatkozott most is, az elhatalatlan koporsójánál. Kétségbe vonták annak a befolyásnak jogosultságát, melylyel birt, s a közélet gyöngeségének tudták be azt a tényt, hogy szava igen sok esetben döntő lehetett.

Pedig hát a hatás, melyet valaki a közéletre gyakorolni bír, egyenes arányban áll azoknak az erőknek összegével, a melyek szolgálatára állanak. A tehetség, mely valakiben lakik, a származás és rokonai összeköttetés, a nagy vagyon, az önzetlen becsületesség, a személyes bátorság mind egy-egy társadalmi erőt képviselnek. Ezek egyike is elegendő lehet ahhoz, hogy érvényesüljön valaki, s hogy súlylyal bírjon a szava. Benne ezek az erők megvoltak együttvéve. S akkor lehetne igazán a társadalom betegsége fölött panaszkodni, ha ezeknek összessége se találta volna meg az érvényesülést. S gróf Károlyi István jellemének az adta meg épen a glóriát, hogy az erőt, melyet képviselt, s a befolyást, a melylyel birt, sohasé használta semmi más célra — de semmi egyébre — mint a közjóknak előmozdítására, s a közjó ellenségeinek üldözésére. Hogy ez utóbbi cél keresésében serényebb volt, mint az előbbiben: ez igaz lehet. De hát nem így cselekednek-e Bayard is, a gáncsnélküli lovag, vagy akár Lancelot — ha közöttünk élne?

BRANKOVICS GYÖRGY.

1836—1907.

Egy évek hosszú sora óta folyó ádáz harc ért véget Brankovics György görög-keleti szerb pátriárka halálával. A harcnak a magyar közvélemény csak a zaját hallotta, eredetével, indítékával, czéljaival nem volt tisztában s a dolgok intézésére hivatott hivatalos körökön kívül nem is sokat törődött vele. Pedig a harczterén a magyar államnak igen fontos érdekei vezettek s elvégre sem lehet közömbös ránk nézve, hogy Magyarország társadalmi organizmusának egy oly nagy és jelentős szerve, mint a görög-keleti szerb egyház, megtelik visszavonással és gyűlölködéssel, mely fejlődésében teljesen megakasztja s hogy egy előkelő közjogi méltóság körül nemcsak a harag lármája csapkod, hanem a rágalom és a gyanu szennyes hullámai is. Ez az állapot máris nagy bajokat okozott és okoz majd annál veszedelmesebbek, mert az öreg pátriárka halálával csak elcsöndesedett a harc, de nem szűnt meg, végső okai még fennállanak s az elhunyt főpap utódja alatt újra kitörhetnek.

Egyelőre elcsöndesedett a háborúság, presente cadavere elhallgatott a pártszenvedély. Brankovics Györgyben, a halottban csak a főpapot emlegetik azok is, a kik az élőknek épen ezt a minőségét felelték el leggyakrabban s csak a politikai ellenfelet látták benne. S el kell ismernünk ezeknek is, hogy az elhunyt pátriárkában jelentékeny szellemi képességek lakoztak, melyek hivatottá tették, hogy a hazai szerbség egyházi és kulturális életének élén álljon.

Mióta 1882-ben temesvári püspök lett a kulpini születésű szerb pap, sok olyan dolgot tett, a mi egyházának javára vált, tizenöt évi pátriárka működése alatt pedig, 1892-től fogva erős igyekezettel törekedett egyháza ügyeit rendezni. Nem is az ő akarátán mulott a görög-keleti szerb egyházi autonómia rendezésére hivatott három kongresszus sikertelensége, hanem a szerb intelligencia rettentő pártoskodásán, a pártoknak a közérdekkel sem törődő szörnyű gyűlölködésén. A mit rendeleti uton el lehetett intézni, azt a pátriárka el is intézte s ezenkívül sokat tett a szerb egyházi nevelés és iskolázás szomorú állapotainak orvoslására is a karlócazi teológiai intézet tudományos színvonalra emelésével, a népiskolák számára való Szent Száva-alap létesítésével. Igyekezett azonban az utolsó időben teljesen megbénították a személye ellen a szerb radikális pártiak részéről intézett halálán támadások. A vádak nemcsak az egyházi vagyon helytelen kezeléséről, hanem egyenesen sikkasztásról szóltak s az idei év elején tartott kongresszus többsége határozatilag sikkasztónak bélyegzte Brankovicsot és főlösöltötte, hogy mondjon le, mert állásában való megmaradása kárára van az egyház tekintélyének és a szerb nép nyugalomának. A dolog több ízben szóba került a képviselőházban is, de teljes világság nem derült rá. A vizsgálat megindult, a pátriárka pórt is indított ellenfelei ellen, de a halál most lehetetlenül tette, hogy akár helyreállítsa megcsorbult becsületét, akár pedig bűnhődjön, ha bűnös. Ennyiben időnek előtte halt meg a pátriárka. Utódjának kiválasztása kétségkívül nagy nehézségeket fog okozni, ha azt akarják, hogy az új pátriárka alatt békesség és egészséges élet lépjen az eddigi helyébe.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

HARMADIK RÉSZ.

XIX. Bakcse-Szeráj.

... S száz minaretről száz müezzin imája szól: «Elhámld Allah!» — dicsértessék az Úr, mert hatalmas ő és igazságos, dicsértessék Allah, mert az ozmánok Padisahja után az Aranyhorda tatárkánját szereti legjobban e földön! Szentelt a Ghiréj neve s a pénteki kshutbe-imánál ne feledjétek, hogy a sztambuli



BRANKOVICS GYÖRGY GÖRÖG-KELETI SZERB PATRIÁRKA.

szultán szent neve mellett említsétek azt... Boldog halandó! Magasan virul a mozlím világ egében a Mohamed paradicsoma, ám míg a többi igazhívő csak félve mer álmodni e mennyországáról, addig az Arany-Khán már életében is lakosa, sőt Prépóstja ez Édennek. Hát való igaz, kedveli Allah az ő Dsingisz-verből való Ghiréj gyermekét s annyi százezer gyaúr öldök-halt meg a pátriárka. Utódjának kiválasztása kétségkívül nagy nehézségeket fog okozni, ha azt akarják, hogy az új pátriárka alatt békesség és egészséges élet lépjen az eddigi helyébe.

Fényes angyal, Dsebreil* angyal aranytálczán hozta le a khánnak a mennyek sarkát, de maga Allah is gondoskodott róla, hogy a természet mindennél hatalmasabb erősségeivel védje meg ezt a kéjlatot. Köröskörül a parton mintha megannyi legyőzött sátn vált volna kővé, fantasztiikus hegyóriások sorakoznak a Krim déli fokán s mintegy kezét adva egymásnak, rendületlen úgy állják a gonosz Fe-

* A keresztények Gábor angyala.

kete-tenger szüntelen viharostromait. Inkerman szirtvartól kezdve Balaklawán, Aji-Petrin, Yaltán, Gurzufon át merész bérczfal húzódik félkörben a Csatir-Dagh (Sátor-hegy) trapéz koronájáig; sőtét csúcsokból forrasztott titáni vért ez, melyen daczosan török meg a fekete víz haragja. Ám a milyen zord a kép a tenger felől, a csúcsokon túl annál békésebb hajlásokkal ereszkednek a «jajlák» völgynek a félkör közepében rejtőző főváros iránt. Ott végre, hol a Csuruk-Szú folyó a legvédelebb katlan-csobog át, kháni pompájával ott virul a Kertek városa, a kincses Bakcse-Szeráj.

De ha a természet erőse bástyázta a külső nagyobb kört, az ember, ha lehet, még jobban megerősítette annak a belsőbb katlannak a kerekességét. A tatár székhely felett köröskörül egy várlánczban sorakoznak a gerinczen Tepe-Kerman, Cserkesz-Kerman, Kacsikilyen, Csufut-Kaleh és a többi fenyegető czitadellák, melyek mind vont karddal és ásitó ágyútorokkal védik a Mohamed Ghiréj hárembirodalmát. Ez erősségek bástyái között aztán egy ázsiai mesevilág keretében nyúzsög a tatár főváros. Száz fehér minarete alatt a messze Kelet s messze Nyugat, a magas Éjszak és a mély Dél találkoznak kalmár tarkasággal. Ámde mindemellett nem nagyon hangos itt a vásári zsvaj; a kháni jelenlét mégis csak inkább harci és

diplomáciai központtá avatja Bakese-Szerájt. Míg a Kert Város falain kívül állandóan változott testőrcsapatok sátoroznak, addig bent egymást érik a ceremóniás követségek a Galga és Nureddin szultánok, a Khán aga, az Orbég, a Shirin bég s főként a Vezér palotája körül. Minden szomszéd nemzetnek van itt követi szállása és a szem alig győz betelni az egyremásra felvonuló diszruhás idegenekkel. Éhes csaszok, feccsögő kapitihák vezetik őket a különféle audienciákra. És vannak e fényes sokadalomban: taláros persa főemberek, cserkeszek, grúzok és daliás mingrélek; vannak ott pikelypánczós oroszok, kaftános kozákok, bársnyos lengyelek, sőt svédok és pompázatos velencezek is. Jelenti a kürtjel mindegyik nációt. De czifrában szól a trombita, ha a római császár harisnyás követsége érkezik, legczifrában pedig akkor, mikor valamelyik sztambul-i kamarás vagy janicsár-aga közeledtét jelzik. Llyenkor mind földig hajolnak a paloták előtt parádézó tatárféldak... S a bábeli nyelvzavar közepette mily gyanakvóan néznek egymásra mind e követségek! A sima ázsiai intrika titkolódzik a paloták előszobáiban; sugdosódik ott mindenki, csak az egy pénz mer hangosan beszélni, mikor aranycsengés csörren az ajtónálló mirzák és bégek markában.

A sürgölődő toladokók közt ott áll az erdélyi orátor is, szomorú bajuszú alpestesi Balogh Máté uram; ép titkos irással jegyezget magának ura, Rákóczy György számára s közben a cigányvajda forma, rusztikus moldvai és havas-elvi követekkel traktál. Mögötte Abrudy Péter, meg a renegát Kátay őrzik az ajándékos iszakkokkal terhelt kis tatárlóvat. Hej, egyre jobban lapulnak ezek az iszákok, fogy az ajándék aranymarha, meg az aprópénz s még sincs látzatja a sikernek! Eleget is búsult érte Balogh Máté. A nagy nemzeti gyász okából feketében van ő kegyelme, minden dísz nélkül, igen szerényen, a mint hogy nem is diktálni jött ő, hanem a bukott ország nevében inkább könyörögni a rabokért. Boszankodva magyarázza a baráti oláh kollégáknak:

— Ördög győzze pénzzel kenni ezeket a tatár főembereket, — hisz még a töröknél is jobban hajlik a kezük az arany baksisra! És urunk Ő Nagysága sehogyse akarja elhinni, hogy szűk maroknak nem nyílik itt ajtó. Sorra kilineseltem már a nagyokat; kilencszáz oroszlanos aranyat adtam a Galga Szultánnak, meg a Nureddinnek, hozzá nyolcz drágaköves kupát; háromszáz öreg tallért számoltam le négy kupával a Hasznadár basának, tizenkét sing drága velencei bársonyt teritettem le a Shirin bég elé, öntöttem a Rákóczy képre vert aranyakat, akár a moslékot s tegnapelőtt mégis majd ebrúdon vetett ki a Vezér Seferaga, mikor eléje járultam: «ily rettenetes tűznek megoltására csak ezer arannyal jöttél volna?» kérdezte. A khánnak szánt korszós és kupás medencézt nyomban magának akarta foglalni, de mikor én hozomra négyezer tallért ígértem neki, mégis biztatott, majd jóakarattal viszen a Nagyrúr elejébe. Tegnap el is vitt a főbél, ám a Ghirej roskedvében volt s felrúgván a diván elé állított aranymarhát, csak akkor tért magához, mikor a friss arany kiömlött a feldőlt kupából. Ekkor kezébe vett egy tallért s kaján mosolylyal nézegetvén urunk Ő Nagyságának reá vert Rákóczy-képet, mondá: «Hamis pénz, mert se Erdély, se fejedelem nincs többé! Egyébként — tette hozzá, — szép az ilyen aranykép, de mégis szebb medálnak: szebb lesz a ti Rákóczytok zsinorra felakasztva!...» Persze nevettek a tatárok. A khán azonban végezte az audienciát s e



TÖRLEY JÓZSEF.

szavakkal rúgta félre a csillogó aranyakat: «félre e szeméttel! Ajándéka mutatja, hogy Rákóczy már csak volt és nem fejedelem többé. Holnaptól kezdve hatszáz ezer arany a Kemény János váltásdíja!...» Én elballagtam, de utólag hallom: mégis visszavette és elfogadta az aranyakat a főbél... Imhol így állunk: hazudik itt mindenki, csal a tatár és kifoszt, s én a sok ajándék fejében nem hogy apasztanám, hanem még feljebb rúgtatom a rabok sarcját! Nincsen segedelem, nyakunkban a hurok és tökélt szándoka a pogánynak, hogy ne nyugodjék, a míg csak az utolsó tallért is ki nem zsarolta Erdély zsebéből. Végünk van nekünk, — finis Transylvaniae!

Az oláhok búsan bólogatnak. Aztán a város feletti szirtes Zsidó Vár felé néznek:

— Hát igen, ez az ő taktikájuk. És mire majd a rabok révén az utolsó garast is kiszarolták Erdélyből, akkorra már rab se lesz több, a kit hazaküldjenek. Mert rettenetes kínzásokat tesznek, kiváltképen a Nureddin. Igen halnak odafent s mi láttuk: mint dögöt ebeknek vonszák ki a halottakat... * Hej, meglássátok, ötöde se kerül haza annak a tizennyolcz ezer magyarnak!

Abrudy Péter közbebökli:

— Hát halnak, de csak a szegényje, a paraszt, meg a kis nemes; az előkelő rabokra vigyáznak, — csak óvatosan és doktorok segédletével kinezik őket! Sőt nem hogy kevesbednének, ellenkezőleg, szaporodnak ezek az előkelő rabok ott fent a Nureddin kősziklába vajtömlöceiben. Szorgalmatos ez a hájas eb-felőség, bújja a falubeli mirzák börtöneit s egyre zsirosabb rabfalatokkal tér meg, melyektől majd az ő zsebe hizzék. Tegnapelőtt is jött egy újabb becses transzport; az egyikre közülök ráösmertem, — Tholdalagi Mihály uram volt, egy lábvason a szegény szolgájával, azzal a Szombath nevű Ferkóval. Viték fel őt is a Zsidó Várba...

Balogh Máté meglepődik:

— Tholdalagi Mihály? Hisz róla az hírelt, a holtakkal vagyon!

— Él a törődött istenadta, sőt a hogy a bazáron menet engem magyarnak látott, még ám is szólt: «Nem tudom, ki vagy, ember, de látom, szabad magyar vagy.» «Az vagyok, — mondtam neki, — Abrudy Péter, a Balogh Máté követ uram török deákja, parancsoljon

* Balogh Máté jelentése 1658 elejéről. Szilágyi: Erdély és az éjszakkéleti háború, 472. lap.

velem kegyelmed?» «No hát akkor, — sügta ő, és bizony láttam, könyvekkel esődzött a szeme, — Péter deák, te még meglátod szép Erdélyországot, ugy-e?» «Meg, nagy jó uram — szóltam én újra, — és pedig hamarosan, mert már megyünk!» «Eredj el akkor, — végezte a szavát, — eredj szolgám Koronkára a feleségemhez, mondd meg neki, higgyen a levelemnek, ha megkapta, — élek, élek még mindig, de küldje hamar azt a hatvanötezer aranyat, mert nem soká bírom már a temérdek kínokat! Nincs mit küldjek neki prezentbe, ha csak ezt nem, — itt egy czafatot téptél le véres ingének betűvel himzett melléről s nekem adta, — add oda ezt a feleségemnek, hogy tőlem való. És mondjad neki: szívemnek kis aranynása a nyakában lóg, azt esköltatom, és hogy ő is csak azt őrizze, mert a míg az a nyakában van, jó az Isten! — a gondviselés minket el nem hágy és semmi gonosz nem vehet erőt a mi egyesülésünkön...» Mondott volna ő még többet is, de az ebtatár odább hajszolta...

Balogh Máté méltatlankodva tör ki:

— Imhol, ceppenként így veszik a vérét szegény Erdélynek! Nem elég, hogy otthon török és német emészt, sőt immár egymást is irtják, — magyarjaink legjavát itt künn a tatár Ghirej halasztja! És uram Isten, nincsen segedelem!

Ökölbe szorúl a magyarok keze és mindannyian önkénytelenül a szemben levő hegyoldalra tekintenek. Ott, a Csuruk-Szu vizén túl, délszaki növények rejtekeiben terül el a khán pazar fényű palotavárosa. Ott a mozlím éden földre lopott sarka, — a tatár paradicsomnak ama titokzatos külön mindensége, melyet a tornyosodó kettős köfalon kívül az ázsiai majesztás szent hozzáférhetlensége őriz. Beláthatatlan terjedelmű csodakertnek tetszik az; mandola-, citrom- és narancsfák, ciprusok és pálmák ringatják ott kényeztetett koronájukat, s a messze Ázsia mélyéből ide ültetett kínai és indus ritkaságok viránya kápráztatja a szemet. E dús zöld egyvelegből aztán temérdek palota, kjszék, türbé és minaret kandikál elő s a száztizenkilenc bakese-szeráji szökköt számos vizugara káprázik a lomb közt a napfényben. Rettgő szent ámulattal beszél a nép e pagodatetejű kháni palotákról, melyeknek hol khinai, hol indus, hol arabs mivoltú falain a tatár pompa legfantasztikusabb díszességei rikitanak. Szép a külső, de hát még a palotaváros belseje! Ám jól van az őrizve, — a kettős fal közt állandóan válogatott dsigit-testőrök czirkálnak lóháton s a főkapunál vont kinszállal csupa öles perekopi tatárok állanak vártát. Még gondolatban is alig merészkedkedhetik oda be közönséges halandó! Csak a sejtelennek szabad tudnia, hogy ezüsttel, gyöngyházzal és drágakövekkel rakott termek rejtezenek ott a titkolódzó fák alatt s hogy van ezek közt egy oly szinarany kabinet is, a melyhez foghatólag még a stambuli padisah sem dicsekedhetik... És a hárem? No, erről pláne csak félve mernek suttozni a bakese-szerájiak. A kilenczes tatár szent számhoz képest kilencszer kilenc, vagyis nyolczvanegy világszép feleség él ott a selyemfüggönyös, rácsos ablakok mögött. Csengő daluk néha lehallatszik a városba holdas éjeken, — de olykor halálbafúló jajsavuk is... Van ott egy feneketlen kút a kert túlsó végiben, a bagdadi fekete ciprusok alatt, úgy hívják, az átok kútja: azt mondják, nemcsak a feleségek, de a kilencszáz odalisk közül is igen sok engedetlennek ez a temetője. Azt is mondják, hogy mialatt az éj esőndjében utolsó útjukra viszik őket, az ösvényen eső «Szelszebil» for-

rásnál imádkozhatnak utójára, melyet ép ezért hívnak «Könnyek Kútja»-nak is. Úgy tartják, a szép áldozatoknak még siron túl se apadható könyei éltetik ezt a hármias medenczébe csurgó csodaforrást. Igen szent, sőt gyógyító híre is van... Ám ki győzné a krimi Ezeregyj mind e borzongató titkait elfecsegni? Háromszáz ihletett tatár költője él most a Ghirejek birodalmának, de még ők se volnának elegenden arra, hogy mind ezt a bánatot lantukra vegyék. De hisz ők inkább az örömet zengik, a nagy, a győzhetetlen és legboldogabb IV. Mohamed khán örömeit dicsegtik!...

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpplin Aladár.

Selden fölállt és Gerty föllélegzett, érezte, hogy hamar megadná magát az áldott hullámoknak.

— Fishernél? Azt mondod, hogy ott ebédel? Zene lesz ebéd után, azt hiszem, van rá meghívóm.

Ránézett a furcsa piros órára, a mely ép akkor ütött.

— Negyed tizenegyet? Benézek oda, a Fisherné estéi mulatságosak. Nem tartóztattal fenn nagyon soká, Gerty? Fáradtak látszol, elfecsegetem az időt és kifárasztottalak.

És érzéseinek túlaradásában egy csókot nyomott unokahuga arcára.

Fishernél a műterem szivarfüstjén át egy tucizat hang üdvözölte Seldent. Egy dal esengett beléptekor s ő leült egy székre, közel a háziasszonyhoz, szeméit körüljárta: Lilyt kereste. De ő nem volt jelen és az fölfede-

zés, a dolog fontosságához képest, aránytalanul elkedvetlenítette; hiszen a zsebében levő levél biztosította arról, hogy holnap délután négy óraker találkoznia fognak. Türelmetlensége előtt megmérhetetlennek tetszett a várakozás és fölig elszégyelve magát magamagán, odahajlott Fishernéhez s megkérdezte, Bart kisasszony nem volt-e itt az ebéden?

— Lily? Az imént ment el. El kellett szaladnia, nem is tudom, hova. Nem volt csodálatraméltó tegnap este?

— Kicsoda? Lily? — kérdezte Stepney Jack, egy szomszéd karosszék fenekéből. — No hát, én nem vagyok *prude* ember, de ha egy leány úgy odaáll, mintha árverésre bocsátaná magát, — igazán komolyan arra gondoltam, hogy szólok Julia néninek.

— Maga nem is tudja, hogy Jack társadalmi cenzor lett? — mondta Fisherné Seldennek nevetve és Stepney az általános nevetés közben kibökte:

— De hiszen az unokahugom, az ördögbe is, és ha az ember nős, — a pletyka-lap tele volt vele ma reggel.

Igen, érdekes olvasmány volt, — mondta Van Alstyné Ned, megpödröve a bajuszát, hogy elrejtse mosolyát. — Hogy megvettem-e azt a ronda újságot? Nem biz én, csak mutatta valaki, de hallottam egyet-mást már előbb. Ha egy leány olyan szép, jobb lenne neki férjhez menni, akkor aztán nem kérdeznék semmit. A mi tökéletlenül berendezett társadalmunkban egyelőre még nincs gondoskodás arról a fiatal nőről, a ki magának tulajdonítja a házasság előjogait, a nélkül, hogy elvállalná kötelezettségeit.

Hát én azt hallom, Lily el akarja vállalni ezeket is, még pedig Rosedale úr képében, — mondta Fisherné nevetve.

Rosedale! Uram Isten! — kiáltott Van Alstyné, leejtve szemüvegét. — Stepney, a te hibád, hogy ránk tukmáltad azt az állatot.

— Ugyan, az ördög vigye el, hisz tudja, azért nem házasodunk össze Rosedalel, a mi



Az aranygyapjas-rend nagymesterének, az osztrák császárnak díszruhája, mely a Burgesben, a rend alapításának színlelő most megnyílt kiállításon látható.

esaládunkban, — tiltakozott Stepney lanyhán, de a felesége, a ki a szoba másik végén ült, fojtogató menyasszonyi díszben, lehűtötte ezzel a bíráló megjegyzéssel:

Lily körülményei közt hiba volna túlságosan magas követelményeket támasztani.

Azt hallom, újabban még Rosedale is gondolkodóba esett a sok szöbészében, — folytatta Fisherné, — de a látvány, melyet tegnap nyújtott, elvette az esztét. Mit gondolnak, mit mondott nekem az élőkép után? «Uram Isten, ha rá tudnám venni Morpeth Pált, hogy fesse le így, a festmény száz perczentot nyerne értékben tiz év alatt?»

De nincse itt Lily valahol? — kiáltott fel Van Alstyné, nyugtalankodó tekintettel véve föl szemüvegét.

Nem, elsieltett, mialatt maga a puncsot keverte odalenn. Hova is ment tulajdonképen? Mi van ma este? Nem hallottam semmiről.

Oh, nem társaságba ment, úgy hiszem, — szólott közbe egy tapasztalatlan fiatal Farish, a ki elkésve jött. — Én segitettem be a kocsiába, mikor idejöttem s ő a Trenorék czímét mondta a kocsisnak.

A Trenorékét? — kiáltott fel Stepney. — De hiszen a házuk csukva van. Judy telefonált nekem Bellomontból ma este.

Igazán? Ez furcsa. Pedig bizonyos, hogy nem tévedtem. Különbben, hiszen Trenor otthon van, én — igen — azaz hogy — nem nagyon jól jegyzem meg a számokat, — akadozott az ifjú, figyelmeztetve egy szomszéd láb érintésétől s a mosolytól, mely körüljárt a szobán. Ennek a mosolynak a kellemetlen világításánál Selden fölkelt és kezét fogott a háziasszonyval. A szoba levegője fojtogatta s maga se tudta, mért maradt benne olyan sokáig.

A küszöbön megállott s észbe jutott Lily egy mondanása:

Maga jó sok időt töltt abban az elemben, a melyet nem helyesel.

Hát, — mi egyéb hozta ide, mint a Lily keresése? A Lily eleme ez, nem az övé. De ki fogja emelni belőle. Tudta, hogy Perseus feladata nincsen még befejezve, mikor megoldotta Andromeda bilincseit, mert a lábái még zsibbadtak a rabságtól s ő nem tud fölkelni és járni, hanem remegő karokkal kapaszkodik hozzá, a mint a part felé igyekszik terhével. Igen, elég erős kettejük számára is, — a Lily gyöngesége adta neki ezt az erőt. Sajnos, nem tiszta hullámok zajlásán kell keresztül vágniok, hanem régi asszociációk és megszokások ingoványán át s ebben a pillanatban a torkában



TINÓDI SERESTYÉN SZOBRA A NÉPSZINHÁZ ELŐTT, BEZERÉDI GYULÁTÓL.



GERBA RAJMOND HADTESTPARANCSNOK, A KIRÁLY KÉPVISELŐJE, STEFANOVICS TÁBORNOK, A SZERB KIRÁLY ÉS LOZANIC, A SZERB KORMÁNY KÉPVISELŐJE A TEMETÉSI MENETBEN.

érzi gözeiket. De majd tisztábban fog látni, szabadabban lélegzeni Lily jelenlétében. Gyöngeség jele, hogy ő, a ki ismeri a vegyes motívumokat, melyektől a társadalmi megítélés függ, még mindig meg hagyja magát ingatni általuk. Hogy fogja Lilyt az élet szabadabb felfogására fölemelni, ha a saját felfogását ő róla színezi mindenki, a kinek véleményében őt visszatükröződni látja?

A morális fojtottság fizikai vágyat keltett benne szabad levegő után s gyalog indult el, kinyitva tüdejét az éjszaka metsző hidegének. A Fifth Avenue sarkán Van Alstyne érte utól s följárlotta neki társaságát.

— Sétál? Jó ez arra, hogy kiverje a füstöt az ember fejéből. Mióta az asszonyok rákaptak a dohányzásra, állandó nikotinfürdőben élünk. Érdekes dolog volna tanulmányozni a cigarettá hatását a két nem egymáshoz való viszonyára. A füst csaknem olyan nagy megoldó, mint a válópör: mind a kettő arra való, hogy elhomályosítsa a morális célt.

Semmi se lehetett volna kevésbé egyező Selden hangulatával, mint Van Alstyne ebéd utáni aforizmái, de a míg az általánosságok

körében maradtak, Selden meg tudta őrizni önuralmát. Szerencsére Van Alstyne büszke volt rá, hogy összegezni tudja a társadalmi jelenségeket s ha Selden volt a hallgatója, tőle telhetőleg igyekezett megmutatni megfigyelése biztosságát. Fisherné egy mellékutczában lakott a Park közelében s a mint a két férfi lefelé ment a Fifth Avenuen, Van Alstyne figyelmét az itteni új épületek foglalták le.

— Ez a Greiner-ház tipikus foka a társadalmi létrának. A ki építette, olyan milieuból került elő, a hol az összes fogásokat egyszerre teszik az asztalra. A ház homlokzata teljes építészeti étlap, ha elhagyott volna csak egy stílust is, a barátai azt hitték volna, elfogyott a pénze. Mégis, nem rossz vétel Rosedale számára: magára vonja a figyelmet és fölkelti a tapasztalatlanok álmélkodását. Lassankint majd kivergődik ebből a fázisból s olyasvalamit fog kívánni, a mi mellett a tömeg közömbösen megy el s a kevesek megállanak. Különösen ha elveszi az én ügyes unokahugomat.

Selden hirtelen közbevágott:

— És Bryk? Nem gondolja, hogy elég ügyesek fajtájukhoz képest?

Ép a széles fehér homlokzat alatt voltak, melynek dús vonalai túlerős női alakra emlékeztettek, a mely ügyesen van befűzve.

— Ez a következő fokozat: a vágy, nyilvánvalóvá tenni, hogy az ember járt Európában és ért a dolgokhoz. Meg vagyok győződve, hogy Bry úr azt hiszi, a háza a *Trianon* másolata; Amerikában minden márványházzal, a melynek aranyozott butorzata van, azt hiszik, a *Trianon* másolata. Micsoda ügyes ficzkó ez az építész, hogy el tudja találni a megbízója izlését! Trenorék számára, tudja, korinthusi stílust választott: bőséges, de a legjobb előzményekre támaszkodik. A Trenor-ház a legjobb dolgainak egyike, — nem olyan, mint egy belülről kifelé fordított bankett-csarnok. Azt hallom, Trenorné új báltermet szándékozik beleépíttetni s az e miatti egyenetlenség férjével tartóztatja Bellomontban. Le kell főzni a Bryk báltermének méreteit; biztos lehet benne, Trenorné ép oly jól tudja őket, mintha ott lett volna tegnap este mérőlécczel a kezében. Kicsoda is mondta, hogy benn van a városban? Az a fiatal Farish? Nincs itt, biztosan tudom, Stepneynének volt igazsága. A ház sötét, látja, azt hiszem, Trenor a hátsó részében lakik.

Megállott szemben a Trenorék házával és vele megállott Selden is. A ház sötét és lakatlanul állott, csak egy lámpa a kapu fölött vallott arra, hogy ideiglenesen laknak benne.

— Megvették a mögöttük levő házat, ezzel százötven lábnyi területet nyerne a mellékutczában. Ide kell jönnie a bálteremnek, hozzá tartozó galériával, a billard-teremmel, stb. Én azt ajánlottam, hogy változtassák meg a bejáratot és vezessék a szalont végig a Fifth Avenue-i homlokzaton: láthatja, hogy a főbejárat megfelel az ablakoknak...

A sétát, melylyel Van Alstyne mutogatott, meglepett «Halló»-kiáltás közben ereszkedett le, a mint a kapu kinyílt és két alak silhouetteje tűnt fel az előcsarnokban. Ugyanabban a pillanatban bérkocsi állott meg a kapunál és az egyik alak sietve beszállott, míg a másik, sötét, esetlen alak, ott maradt, háttal a viláosságoknak.

A két sétáló egy végtelen hosszú másodpercig némán állott, aztán a kapu bezárult, a bérkocsi elrobbogott s az egész jelenet eltűnt, mint valami stereoskop-kép.

Van Alstyne halk fűtyentéssel ejtette le szemüvegét.

— Ah, — hm, — semmi se történt, ugye Selden? Mint a család tagja, tudom, számíthatok magára — a látszat csal — és a Fifth Avenue oly tökéletlenül megvilágítva.

— Jó éjszakát, — mondta Selden, hirtelen



BARÁTOK VISZIK A KOPORSÓT.

BRANKOVICS GYÖRGY PATRIÁRKA TEMETÉSE KARLÓCZÁN. — Singer udvari fényképész felvételei.



GRUICS KÁROLYVÁROSI, NIKOLICS PAKRÁCZI ÉS SEVIC UJVIDEKI PÜSPÖKÖK.

befordulva a mellékutczába, észre se véve a másiknak feléje nyújtott kezét.

Magára maradv, unokabátyja csókjával arczán, Gerty elmerült gondolataiba. Máskor is megcsókolta őt, de akkor nem volt más nő neve az ajkán. Ha megkímélte volna, hogy nyugodtan merülhetett volna el, üdvözölve a fölötte összecsapó sötét hullámokat! De most a napfény beragyogja a hullámokat és sokkal nehezebb elmerülni napvilágban, mint a sötétben. Gerty elrejtette arczát a napfény elől, de azért behatolt lelke reddőibe. Olyan elégedett volt; az élet olyan egyszerűnek és kielégítőnek tűnt fel, — miért zavarta fel Selden új reményekkel? És Lily, Lily — a legjobb barátja! Asszonyi módra az asszonyt vádolta. Talán csak Lily múlt, hogy gyöngéd képzelődése valóra nem válhatott. Selden mindig jó szívet volt iránta, megértette életének szerény függetlenségét és rokonszenvezett vele. Ő, a kinek az volt a híre, hogy minden dolgot a kényes fogalmak finom mérlegén mér le, kritizálás nélküli és egyszerű volt Gerty megítélésében: az okossága sohasem félemlítette meg őt, mert otthon érezte magát a szívében. És most ki van dobva és az ajtót Lily keze csapta be előtte! Lily, a kinek ő kért beocsátást! A helyzetet az irónia éles lobbanása világította meg. Ismerte Seldent, látta, hogy az ő Lilybe vetett hitének ereje bizonyosan segített neki elhallgattatni habozását. Emlékezett arra is, hogy beszélt Lily Seldenről, — látta önmagát, mint hozza össze a kettőt, megismertette őket egymással. Selden részéről a rajta ejtett seb kétségkívül öntudatlan, ő sohasem rejtette bohó titkát, de Lily — Lilynek tudnia kellett! Mikor téved ilyen dologban egy nő? És ha tudta, akkor tudatosan fosztotta meg barát-nőjét és pedig merőben hatalmának gyakorlása kedvéért, mert még Gerty hirtelen föllobbanó féltékenysége is hihetetlennek találta, hogy Lily szeretne Selden felesége lenni. Lily képtelen lehet arra, hogy pénzért menjen férjhez, de ép oly képtelen arra, hogy pénz nélkül éljen és Selden érdeklődő tudakozásai a háztartási takarékoskodás dolgában, arra vallottak, hogy ő is oly tragikus tévedés áldozata, mint Gerty.



ÖSSZEÉGETT VASUTI KOCSIK ROMJAI.

Sokáig maradt társalgójában. Épen a lámpa alatt állott Bart Lily fényképe, fejedelmileg nézve végig az olcsó csecsebecséken, a kis szoba szerény butorzatán. El tudja őt képzelni Selden ilyen környezetben? Gerty érezte lakásának szegényességét, jelentéktelenségét: úgy nézte a saját életét, a hogy Lilynek tűnhetik fel. És Lily ítéleteinek könyörtelensége megmaradt emlékezetében. Látta, hogy oly tulajdonságokkal ruházta föl bálványát, melyeket maga talált ki. Mikor érzett, sajnált, vagy értett meg valamit Lily igazán? Nem kívánt egyebet, mint új benyomások ízét; olyan, mint egy kegyetlen teremtés, a mely egy laboratoriumban kísérletezik.

A piros óra megint ütni kezdett s Gerty fölrezenve kelt föl. Másnap korán reggel talál-

kozása volt valakivel az East Siden. Eloltotta a lámpát, befőlte a kandallót és bement hálószobájába levetközni. A kis tükkörben öltöző asztalkája fölött látta saját arczát, a mint a szoba árnyékaiban visszaverődik s könnyek folynak le rajta. Mi joga volt neki a bájosság álmát álmodni? Köznapi arcz köznapi sorsot hoz magával. Csöndesen sirt vetkőzés közben, szokott gondosságával rakva félre ruháit, mindent elrendezve másnapra, mikor ismét bele kell fogni az új életbe, mintha nem lett volna soha megállás körforgásában. A cselédje csak reggel nyolcz órakor jön s ő maga készítette elő tea-készletét és elhelyezte az ágy mellett. Aztán bezárta a lakás ajtaját, eloltotta a viláosságot és lefeküdt. De nem jött rá álom s ott feküdt ágyán, szemtől-szemben azzal a



AZ ÁLLAMVASUTAK ÉSZAKI FŐMŰHELYÉNEK LEÉGÉSE. — A MŰHELY BELSEJE ROMOKBAN.

tényről, hogy gyűlöli Bart Lilyt. Ez a tény úgy meredt rá a sötéten, mint valami formától szörny. Okoskodás, ítélet, megfontolás, mind a jőznan nappali erők, vissza voltak verve az önfentartás kemény küzdelmében. Ó boldogságra vágyott, ép oly erősen és skrupulus nélkül, mint Lily, de Lily hatalma nélkül az elnyerésére. És tehetetlenségének öntudatában borzongva fekiúdt és gyűlölte barátját...

Csongetés az ajtón riasztotta talpra. Világosságát gyújtott és megdöbbenve, hallgatózva állott. Egy pillanattal zavartan vert a szíve, aztán megérezte a valóság józanító érintését és eszébe jutott, hogy az ilyen éjjeli látogatások nem szokottanok az ő jótékonyági munkájában. Fölkapta pongylóját és kinyitja az ajtót, szembe került Bart Lily ragyogó alakjával.

Gerty első mozdulata visszariadás volt. Hátrahökken, mintha Lily jelenléte új fényt vetett volna szerencsétlenségére. Aztán hallotta a saját nevét, megpillantotta barátjának arcát és érezte, hogy megfogják és belekapaszkodnak. — Lily, mi baj? — kiáltott fel. Bart kisasszony eleresztette őt és lélegzet után kapkodva állt, mint a ki hosszú futás után födél alá jutott.

— Úgy fáztam, — nem birtam hazáig menni. Ég itt tűz a kályhában? Gerty részvétlenül ösztönei elsöpörték minden vonakodását. Lily egyszerűen olyavalki volt, a kinek segítségére van szüksége, — hogy miért, azon tűnődni most nincs idő: a feylemezett jószívság elhallgattatta az ámulatot Gerty ajkán. Szó nélkül bevezette barátját a társalgóba s leültette az elsőtételt kandallónál.

— Még van benne parázs, egy perc múlva égni fog.

Letérdelt s a tűz föllobbant gyors keze alatt. Sajátságosan villant át a könnyeken, melyekkel még mindig tele volt a szeme. A két leány hallgatva nézett egymásra, aztán Lily ismételte: — Nem birtam hazamenni.

— Igen, igen, idejött, édes! Fázik és fáradt! Maradjon csöndesen, főzők egy kis teát.

Gerty öntudatlanul belesett a szokott megnyugtató hangba: minden személyes érzése elmerült a szolgáltatásába és a tapasztalat megtanította rá, hogy előbb el kell állítani a vérzést, mielőtt a sebet meg lehet vizsgálni.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gróf Vay Péter pápai protonotáriusától levelet kaptunk Szőzből, Korea mostanában sokat emlegetett fővárosából. A jeles magyar világ-utazó főpap azt az öröndetes ígéretet teszi levélben, hogy közelebb cikksorozatokat fog küldeni számunkra „Post bellum” czimmel kelet-ázsiai benyomásainak és megfigyeléseinek gazdag anyagából.

Magyar Regényírók. Abból a hatvan kötetes gyűjteményből, melyben az ily czím alatt Mikszáth Kálmán szerkesztésében megjelenő nagy vállalat bemutatja a magyar regényirodalom egész terméséből mind azt, a mi a mai művelt olvasóközönségre nézve becses és érdekes, most jelent meg a hatodik öt kötetes sorozat, melylyel a nálunk szokatlan terjedelmű és fontosságú nagy munkának épen fele tetik be. Az öt kötet négy író mutat be: Vas Gerebent, Wohl Stefaniet, Baksay Sándort és Mikszáth Kálmánt. Vas Gerebent, kinek munkáit a magyar olvasó közönség széles rétegei még mindig kedvelik és élvezettel olvassák, legértékesebb regényével szerepel az öt kötet közt: „A poros atyafiak”-kal. Az, a miért ezt a régi józú írónkat még ma is szívesen olvassák, a régi magyar életnek pontos, hű és szeretettel teli rajza, ebben a regényben emelkedik legmagasabb színvonalra s jobban rávilágít a múlt század harminezes-nyegyes éveinek magyar társadalmára, mint akárhány történeti könyv. A regény e mellett érdekesen bogozott cselekvényt s egy sereg pompásan megrajzolt alakot ad, a melyek bőven kárpótolnak mind azért, a mi benne ma már avultnak látszik. A regény illusztrációi Török Jenő és Winkler Elemér művei. — Wohl Stefaniet ma már a fiatalabb nemzedék alig ismeri, pedig nem is olyan igen régen, a hatvanas évek közepétől a nyolcvanas évek végéig nővérel, Jankával együtt Budapest szelmi életének legérdekesebb alakjai közé tartoztak. Az előkelő társadalmi finomságot képviselő az irodalom és művészet iránti széplelkű érdeklődéssel egyetemben, a XVIII. század nagy francia asszonyai voltak példaképeik: az ő mintájukra szalont

tartottak, a melyben a magyar intellektuális világ javát gyűjtötték össze s e mellett írónk voltak, a maguk korának kétségkívül legkomolyabban vehető magyar írónai. A tehetségesebbik a két nővér közül Stefanie volt, ő benne a préciouse dilettantizmus nemcsak igen széleskörű műveltséggel párosult, hanem az érzés gazdag árnyékolása iránti fogékony érzéssel is. Munkái közül a legjelentékenyebb, az „Aranyfűst” című két kötetes regény van e sorozatban, a mely egy érzékeny történetet igen szélesen megalapozott társadalmi és lélektani rajzjal ad elő. Képeket e regényhez Kacsányi Ödön rajzolt. A magyar novella legislegjavából való a sorozat negyedik kötete, a mely Baksay Sándor két legnagyobb szabású munkáját, a „Pusztai találkozás”-t és a „Patak banyá”-t adja együtt. Baksaynak a kritika előtt megérdemelten nagy a tekintélye, de érzésünk szerint még mindig nem szolgáltatott neki teljes igazságot sem az irodalom, sem a közönség. Az ő munkái kétségkívül az egész magyar regényírás standard-workjai közé tartoznak, a legtipikusabban tükrözik a magyarság egyik széles s nemzeti és kulturai szerepben első rendű fontosságú rétegének eszejárását s a mellett oly irói meglevenítő erő nyilvánul bennük, a melyben fogható irodalmunkban alig van négy-öt. A „Patak banya”-nak e mellett külön jelentősége is van: az egyetlen magyar történeti regény, a mely egy nagy történelmi mozzanat nem az események előterében álló főszereplők, hanem az egyszerű falusi nép körében rajzol. Ebben a tekintetben — s ezt jól volna a fiatal irodalomnak fölfigyezni — Baksay mintegy úttörője az irodalom legmodernebb törekvéseinek. Rajzokát Baksay kötetéhez Winkler Elemér készítette. — Még Mikszáth Kálmánunk van egy kötete a sorozatban: „A beszélő köntös” és a „Gavallérok” című két kis regény. Neogrady Antal rajzaival. Az olvasó közönség kedvencei közé tartozik mind a kettő, az első a török időkbéli Keskenekték, a polgárok és a törökök egymással való ravaszkodásainak bájos humorú rajza, a másik pedig a felvidéki gentrynek országára szóló szatírája. Mind a kettőnek híret nemcsak az irthoni vélemény szentesítette, hanem a külföldi is, a mint hogy az egész magyar irodalomban Mikszáth ma az egyedüli, a ki a világirodalomban méltón képviseli a magyarságot. Ő írta az egyes kötetek élére bevezető életrajzi vázlatokat, melyekben a rajzoló toll könnyed, friss járását, a szemlélet élvénységét csak azok nem veszik észre, a kik nem tanultak meg olvasni. Az egyes kötetek előtt az illető írók arcképeit R. Hirsch Nelly rajzolta.

A „Budapesti Szemle” most megjelent augusztusi füzeté első helyen Kármán Mórnak a magyar egyetemek kérdéséről szóló előadását közli, a melyben a kiváló tudós igen erős kritikában részesíti egyetemi oktatásunkat. A következő cikkben Kégl Sándor ír Browning Róbertről, a mely elméleti angol költőről és congenialis nejeréről, — tudunkkal ez az első komolyabb méltatása az Angolországban méltán nagyra tartott költő házaspárnak. A továbbiakban Vízota Gyula gróf Széchenyi István első nyomtatásban megjelent, művét — egy a lovakról szóló kis füzetkét — ismerteti, Vettési József „Róma és a modern irodalom” czimmel kezd cikksorozatát, mely azt vizsgálja, hogy mikép rajzolják a modern írók az örök várost. A szépirodalmi közlemények közt van Pierre Loti „Az ébredők” című regényének második közleménye König György gondos fordításában, Kozma Andor egy hangulatos dala s Vargha Gyula egy pompás Gautier-fordítása. Meunier Konstantinról szóló cikket Erdey Aladártól s az „Ertesítő” rovatban több könyvbírálat egészítik ki a füzet tartalmát. A „Budapesti Szemle” Gyulai Pál szerkesztésében s a Franklin-társulat kiadásában jelen meg; előfizetési ára félévre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

Hontvármegye monográfiája. A „Magyarország vármegyéi és városai” nevű vállalat most Hontvármegye monográfiáját adta ki. A terjedelmes vaskos kötetnek formája, beosztása olyan, mint a többi kötetké, az egyes részeket nagyobbára helyi írók állították össze, a kinek nagyobb része már állásánál fogva és biztosítékot nyújt adatainak pontosságára és megbízhatóságára. A vármegye természeti viszonyainak általános rajzával kezdődik az ismertetés; e bevezető fejezet dr. Vitális István selmeczibányi leucomi tanár műve. Külön fejezetek szólnak a vármegye közönségéről, városai közül Ipolyágról, Korponáról és Selmeczibányáról, azután a vármegye népét, mezőgazdaságát, erdszétét, vadászát, bányászát, fémkohászatát, a selmeczői főiskolát, a közoktatást, törvénykezést, közegészségügyet, irodalmi és művészeti állapotokat ismertető fejezetek következnek, végül pedig a vármegye multjának és család-történetének képe van megrajzolva. Negy mennyiségű kép, szöveg-illusztráció, kép-melléklet, színes műlap stb. élénkíti a szöveget. Új könyvek. Magyar Regényírók. VI. sorozat. 5 kötet. Budapest, Franklin-Társulat. A 60 kötetre tervezett teljes gyűjtemény ára vászonkötésben 300 korona; mely összeg havi részletekben is törleszthető.

Hontvármegye és Selmeczibánya város. Írták Hontvármegyei helyi munkatársak. Budapest, Országos Monografia Társaság kiadása.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napokban: LIPHAY PÁL, közgazdasági író a Kühne Ede-féle mezőgazdasági gépgyár budapesti főraktárának sok éven át volt igazgatója hatvanöt éves korában Budapesten. Az elhunyt, a ki a főváros kereskedelmi és ipari körében általános tiszteletnek és becsülésnek örvendett, fiatal korában hosszabb időt töltött a külföldön s ez idő alatt a magyar sajtónak is serény munkása volt. Egyszerre több budapesti újságnak volt külföldi levelezője s érdekes és figyelemreméltó tanulmányai széles körben tették ismerté a nevét. — Idősb MEGAY GUSZTÁV gyógyszerész 81 éves korában Kassán. — NÁDASDI SÁRKÓZ BÉLA, Somogy megye alispánja, 48 éves korában Kaposváron. — KENN JENŐ, magyar királyi államvasúti felügyelő 65 éves korában, Négrádvércsén. — FANTA ADOLF dr. főorvos a fejezmegyei orvoskövetés elnöke, törvényhatósági bizottsági tag 71 éves korában Székesfehérváron. — NAGY LAJOS nyug. kir. táblai bíró, a nyíregyházi ref. egyház főgondnoka, 70 éves korában, Budapesten. Nyiregyháza temették el. — GYULAI SÁSKA SÁNDOR 48-as honvédszár hadnagy 80 éves korában, Ipolynyéken. — LÓVÓ REZSŐ a „Pressburger Zeitung” szerkesztője, 79 éves korában, Pozsonyban. — SEDIACSEK KÁROLY egyetemi hallgató 21 éves korában Budapesten. — ALTÖRJI MÁRTONYFI GYULA postamester 49 éves korában Színerváralján. — SZÓTYORI NAGY ERNŐ uradalmi író 28 éves korában, Szotyor községben. — STEINER KÁROLY, a „Südüngarische Reform” szerkesztője, a temesvári kereskedelmi és iparkamara alelnöke 54 éves korában Temesváron. — HORVÁTHI GYULA dr. budapesti gyakorló orvos 61 éves korában Pécelen. — PIRTEL GYULA báró, 72 éves korában Grácban. — LEE RÓBERT, técsői járásbírósi albiró Budapesten. — KISS MENTHÉRT földbíró 52 éves korában Péterváradon. — VINCZE IMRE nyug. kántortanító 70 éves korában Mosdós községben. Az elhunyt 52 évig működött a tanítói pályán és 16 évig volt elnöke a somogy megyei tanítóegyesületnek. — WALLA GÁBOR, Walla Béla dr. és neje, Nagy Edit 3 éves fiaeskája Budapesten. — ÖZV. ASBOTH ADOLFNÉ, szül. Heuffel Klementin, a lugosi jótékony négyesület, a Vörös-Kereszt-Egyesület lugosi fiókja és a lugosi kisedővő-egyesület elnöke Lugoson. — CZAPF KÁROLYNÉ, szül. Kleckner Mária, néhai Czapf Károly honvédelmezredes özvegye 57 éves korában Budapesten. — ÖZ. kisbacsonyi Benedekek Huzár Jánosné, Benedekek Elek iró özvényja, Baczonyban. — SCHÄFFER KÁROLYNÉ, szül. Winkler Anna 27 éves korában Budapesten. — PISZTONY BÉLANÉ, szül. Böhm Amália, 46 éves korában Budapesten. — BEM KATINKA, Bem Gyula balatonföldvári furdőbéről 10 éves leánykája Balatonföldváron. — RÁSÓ LENKE, Rásó Lajos dr. és neje, Toldy Sarolta 5 éves leánykája Budapesten.

EGYVELEG.

* Braziliában, hol az emberek naponta rendszeresen háromszor szoktak kávét inni, a részegkedés jöformán ismeretlen. Kávé ivó ember ugyanis az alkoholt kevésbé kívánja.

Rohitsch-Sauerbrunn. Julius hó 30-án és 31-én dr. Schrötter L. tanár udvari tanácsos Bécsből megállította az országos gyógyintézetet, Rohitsch-Sauerbrunn, és megnézte az utóbbi években eszközölt újításokat. Schrötter udvari tanácsos megdicsérte különösen a gyógyhely nagy tisztségét, a sétányok kiváló gondozottságát és a minden modern kényelemmel berendezett furdőházakat. Az említett tudós nagy vívmányának nevezte a kifogástalan ivóvízvezeték létesítését. Schrötter udvari tanácsos szerencsét kívánt az igazgatóságának az utóbbi évek nagymérvű haladásához.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI NEMZETI SAKKVERSENY.

Ennek a hétnek az elején érdekes sakk-esemény köszöntött a magyar sakkközönség: Székesfehérvárott kezdetét vette a második magyar nemzeti sakkverseny. Magyar szempontból nagyon jelentős esemény ez, a mely méltán megérdemli, hogy föl említsük ezeken a hasábkokon, a hol már számos külföldi versenyt méltattunk. Ezzel a versennyel ugyanis alkalom kínálkozik a magyar sakkközönségnek arra, hogy kimutassák a bennük rejlő tehetséget és összemérjék egymással az erejüket. Eddigelő, ha az ambiciózus magyar sakközönség közül valamelyik keresni eskarta az érvényesülést, nem tehetett mást, mint hogy fölkereste a külföldi amatőr-versenyeket. Eddigi magyar sakkmeistereink — az egy Balla Zoltán kivételével — mind külföldön szereztek meg a mesteri oklevelet. Tavaly őt azonban megváltotta a helyzet. Tavaly rendezték az első nemzeti

versenyi Győrött és ennek a vállalkozásnak nagy siker járt a nyomában. Ez a siker azután arra indította az arra illetékes tényezőket, hogy ezeket a nemzeti versenyeket állandósítsák; mert hiszen ezek valóságos kulturális szükséglet elégitenek ki. Így jött létre a székesfehérvári sakkverseny, a melynek hihetőleg épen olyan siker fog a nyomában jární, mint a győriének.

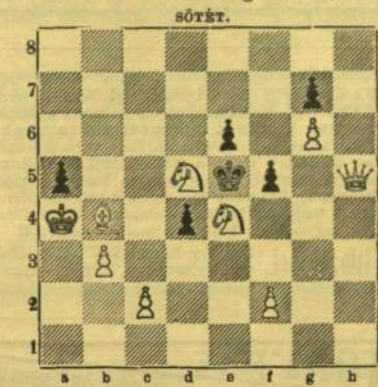
Az a névsor ugyanis, a mely a résztvevőket magában foglalja, a legjelesebb magyar sakközökből áll. A versenyen ugyanis a következők vesznek részt: Forgács Leó, Bárász Zsigmond, Müller Nándor, Abonyi István, Merényi Lajos, Steiner Bernát, dr. Kepes Ferencz, Dalmy Barna, Székely Jenő, Gajdos János, Demeter Konrad, Cseh István, Szokolai Dező, Kovács Gábor, Smojsovics Jenő, Réti Rikárd. A mint látható, a versenyen részt vesz Forgács Leó, a jeles fiatal sakkmester is, a ki már számos külföldi mesterversenyen tett bizonyosságot a maga kiváló képességéről. Az ő részvételé jelentékenyen emeli a verseny nivóját és egyáltalán kétségtelemmé teszi az első díj kérdését is. Kivile más mesterjátszó nem vesz részt a versenyen és ilyenformán a verseny szabályok értelmében az amatőr-játszók közül az fogja a mesteri címet kapni, a ki ő utána a legjobb eredményt éri el. Ezt a pozíciót pedig valószínűleg Bárász Zsigmond, a magyar sakközögárda egyik legkiválóbb tagja fogja elfoglalni. A többi díjról most még korai volna beszélni.

Most, a verseny kezdetekor, ne gondoljunk a verseny végére, hanem fejezzük ki a fölött való jóleső örömrünket, hogy ez a verseny létrejöhett. Örövendünk kell azon, hogy nálunk is állandó

szülhattak az ilyen országos jellegű amatőr-versenyek, a melyek külföldön már régtől fogva divatoznak. Azért olyan öröndetes jelenség ez, mert annyi kiváló sakkközönségnek módot ad arra, hogy idehaza érvényesíthessék és fejlesszék képességeiket. Az ilyenféle versenyeknek, — a mint külföldön már bebizonyosodott — nagy nevelő hatásuk van; egész sakk-jerendéseiket nevelnek és ilyenformán igen jótékony hatással vannak a sakkélet fejlesztésére. J. J.

SAKKJÁTÉK.

2549. sz. feladv. Schuster Zsigmondtól, Budapesten.



Világos indúl és a harmadik lépésre mattot ad. Hibaigazítás. A 2547. számú feladványban, 65-ön nem világos, hanem sötét király áll, a 2548. számú feladványban pedig a h1-en világosfutár, s nem gyalog.

Érettségét tett 1-2 ifju, ki a fővárosban óhajta tanulmányait folytatni, teljes ellátást nyerhet megbízható tisztesség családnál. — Cím a kiadóhivatásban. 12337

MAGGI ÉPÍTŐ IZESÍTŐ. javítja a leves ízt. 12370. Készíti Maggi Gy. és Tsa, Wien, IV/1.

„AGRÁRIA” kukoriczaszartépjó gép. Ásványi szabadalom. Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyújtunk. 12176. Levelezni: AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz.

Első Leánykihazásító Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. Alapították 1863-ban.

Folyó év július havában 1.906.400 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.613.500 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében 94.346 K 66 f. fizetett ki. 1907 január 1-től július 31-ig bejárólag 13.668.130 K értékű új biztosítási ajánlat nyújtott be és 11.659.830 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 710.878 K 28 f. és az intézet fenntartása óta 11.914.124 K 19 f. fizetett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőször díjtellek és legelőnyösebb feltételek mellett. 12051

HA FÁJ A FEJE, ne félővéznél, hanem használd azonnal Beretrás-féle MIGRAIN-Pasztillát. Minden gyögyeszerben és drogiáriában kapható. Beretrás Tamás Gyögyeztesztés Kispesi, Rákóczi-utca 6. Inygen postai szállítást 3 doboz rendelésnél. 1206

Szerkesztői üzenetek.

Kávéházban. Az utczáról. (N. N.) Az első alkalommal közölni szándékosunk. Sziveskedjék tudomásunkra juttatni lakása címét.

Vigasztalás. Nagyon köznapi, szentimentális romantika szól a versből; ez nem a költő hangja, a ki belenarkol az életbe s onnan ragadja ki anyagát, nem pedig az irodalom ócska lomtrárból.

Öcső mulatság. Május este. Finom, nemes érzésből fakadt, lágy tónusu dolgok, kézirásban olvasva erős rokonszenvet keltenek szerzőjük iránt. Attól tartunk azonban, nyomtatásban, a nagy nyilvánosság éles világlátásban elvesztenék zománezukat s csak a bennük nyilvánuló dilettantizmus maradna látható. Merengés. Anyám. Bizony nagyon meglejtünk mind a kettőt! a gyakorlatlan kőz; a verselőstik nagyon kezdetleges s a tartalom is semmitmondó.

KÉPTALÁNY.



A 28-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Örök törvény.

Felölös szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivat: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

JÓÉRZÉS ÉS TESTI FRISSESÉG, MUNKA- ÉS TEREMTŐERŐ. soknak egyedül csak étvágytalanság és emésztőgyengeség következtében van megtagadva. Ily esetben a ruhóchi-Tempel-forrás (tisztán vagy borral, cognacal, tejjel, gyümölcsnedvekkel) kétségkívül a legjobb szolgálatot teszi. 12968. Nagyban raktár Magyarország részére: HOFFMANN JOZSEF, Budapest, V., Báthory-u. 8.

Vérszegénység, idegesség szétűtés és gyomoridegaj ellen biztos hatású szer a Szenthe-féle 12094. Essentia ferri albuminati; gyermekek részére a Syrupus ferri albuminati. Mindkettő chinin, phosphorral és arsennal. Kórházilag kipróbálva és számos orvos által kitűnően elismerve. Egy üveg 2 K. 5 üveg vételénél ingyen csomagolás és szállítás. Postai szétküldés naponta. Kapható a készítőnél, SZENTHE LAJOS gyógyszerésznél, Budapest, VII., Damjanich-utca 2.

Vesszőparipaliliumtejzappan. Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta beérkező elismert levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a legkiválóbb szappan marad az összes gyögyeszerpanok között, szeplő ellen, valamint gyöng, puha bőr és rózsás arcszin elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillárért kapható minden gyögyezsértárban és drogueriában, illatszert- és fodrászüzletben. 12142

Az ásványvizek királya a Borszéki gyögyborviz.

A borszéki borviz a légző- és emésztőszervek hurutos bántalmait, angolkórát, a vesze és a hólyag hurutos megbetegedéseit páralan gyógyítószert. Nagy szénsavatartalmánál fogva kedvezően befolyásolja az étvágyat és az emésztést. Mint hűsítő és üdítő ital a legelő minden vizek között. Járványok idején jó ivóvíz. Saját főrártók: 12057. WAHLKAMPF és GÖRÖG cégnél Budapest, V. ker. Nádor-utca 17. szám.

Az uti felszereléshez okvetlenül tartozik egy KODAK filmtekerés kamara napfény-fejlesztő géppel együtt. Mindenütt készletben. Árjegyzék ingyen és bérmentve. KODAK TÁRSASÁG kortától szavatós. Wien, I., Graben. 29. 11996

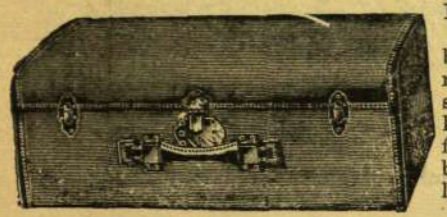
HELLER-féle angol táska.



Barna finom tehenbőrbeli erős kerettel, különösen zárható sárgaréz zár és áthajtottakkal (patent), fogó, erős belés és egy oldalzseb.

Hossza 40 45 50 55 60 65 70 cm.
 Ar K 27.— 31.— 35.— 39.— 42.— 46.— 53.—
 világos tehenbőrbeli 40—55 cm.-ig 2.— K, 60—70 cm.-ig 3.— K drágább. 12218

HELLER-féle ruha-börönd.



Barna vitorlavászonnal borítva, dísznőbörrel bezegve, finom két zár, bőrfogó, belül egy betét, erős belés és a födélbe egy tásk.

Hossza 60 65 70 cm.
 Ar K 25.— 27.50 29.50
 Nagy választék utiböröndök, toalettkész., necessary és finom bőrújságban.
HELLER MÓR utóda bőröndös Budapest, Károly-körút 3. szám
 Képes árjegyzék bérmentve.

□ Szent-István napra □
≡ Tüzijáték ≡
 lampion papírfüzérek, kivilágítási czikkok, lég-gömbök, fáklyák, bengalok és zászlók kaphatók
Emmerling Adolf
 12309 tüzijáték, lampion-gyárosnál,
 Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 26.
 Képes árjegyzék bérmentve küldetik.

KÖVÉRSEG korai vénység. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdését az emésztési zavarok és az elhízás okozza. Azért kell figyelembe venni, ha a baj nincs még elhárítva, csak egy kis időt kell a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megfizetni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegytudományi tanácsokkal és utasítással adunk vételt, vagy a pénz beküldése mellett, székeldi 12212
Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körút 2/V TÓRÓK JÓZSEF
 Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körút 2/V TÓRÓK JÓZSEF
 Gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 természetes égvényes
SAVANYÚ VIZ.
 12259

ZENEMŰVEKET
 vegyünk 12164
ROZSNYAI KÁROLY
 könyv- és zeneműkereskedésében
 IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.
Bő zeneműárjegyzék
 könyvjegyzék **Ingyen.**

Kellemes nyári szórakozás
a jó könyv.
 Ilyenek az alábbi maradandó becsű olcsó regények:

Alarcon Péter: A botrány.	K 1.—
Besant Walter: A férfiak forradalma.	1.—
Chabot A.: A nevelőnő.	1.20
Dahn Félix: Odhin vigasza.	—80
Delpit A.: Odette házassága.	—60
Elliot György: A raveloi takács.	—80
France Anatol: Thais.	—60
Gréville H.: Árulás.	1.20
Ouida: Egy pár kis faczipó.	—80
Puskin S.: A kapitány leánya.	—60
Sand György: Az ördög-mocsár.	—40
Thackeray M. W.: Hiúság vására.	2.80

Két kötet. 2.80
 Mind e művek az Olcsó Könyvtár-ban jelentek meg.
 Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részv. társ.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21.
 és minden könyvkereskedésben.

KNUTH KÁROLY
 mérnök és gyáros 11920
 Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
 Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
 Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.
 Tervek, költségvetések, földelmi előírásokat gyorsan készítenek.

Szinművek,
 monológok és dialógok
 teljes jegyzékét kívánatra ingyen küldi meg
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, VI., Andrassy-út 21.

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
 IV., Egyetem-utca 4. sz. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrassy-út 21. sz.
 kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Az Országos Közegészségügyi Egyesület könyvkiadó vállalata.
Az Egészség Könyvtára
 Szerkeszti GERLÓCZY ZSIGMOND dr.

I. könyv.
Az anyaság higiénije.
 Irta ELISCHER GYULA dr.
 Ára K 1.50

II. könyv.
A gyermek lelki világából.
 Irta BABARCI SCHWARTZER OTTÓ dr.
 Ára K 1.50

III. könyv.
A mérgezésekről.
 Irta VÁMOSY ZOLTÁN dr.
 Ára K 2.—

A tuberkulózis.
 Irta SZEGEDY-MASZÁK ELEMÉR dr.
 Ára K 1.—

A szünidőre!
≡ Olcsó Ifjúsági Iratok. ≡
 Az ifjúság legkedveltebb íróinak műveit adjuk ki e gyűjteményben olcsó áron és csinos kiállításban.
 E sorozat kiadásánál az az elv vezérelt bennünket, hogy a jeles magyar és külföldi ifjúsági írók műveit hozzáférhetővé tegyük mindenki számára.
 Tizenkét előrangú ifjúsági irattal indítjuk meg a sorozatot. Ismert írók művei ezek, melyekkel az ifjúságnak örömet akarunk szerezni. Belső érték, külső dísz, egyaránt ajánlják e köteteket.
Eddig megjelentek:
 I. Gaal Mózes, Marci. Kötve K 2.80
 II. Teveli Mihály, Izenet a más-világból. Kötve K 1.80
 III. Körösi H. Bözsike. Kötve K 2.40
 IV. Mouton, Cougourdan Márius. Kötve K 2.80
 V. Mantegazza-Kerekgyárió, A munka öröme és dicsősége. Kötve K 2.80
 VI. Radó Antal, Ezeregy éjszaka regél. Kötve K 2.80
 VII—VIII. Beecher-Stowe, Tamás bátya kunyhója. Két kötet. Kötve K 4.—
 IX. Tóth Sándor, Szőcske kisaszszony. Kötve K 2.80
 X. Radó Antal, Robinson Crusoe. Kötve K 2.80
 XI. Gaal Mózes, A kegyelemkenyér. Kötve K 2.—
 XII. Gaal Mózes, Két diák levelezése. Kötve K 2.—
 XIII. Gaal Mózes, Komédiás Palkó. Kötve K 2.—

A Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára.
 Szerkeszti LÓCZY LAJOS.

Ázsia szívében.
 Tízezer kilométernyi úttalan utazás.
 Irta HEDIN SWEN.
 Átdolgozta Dr. Thirring Gusztáv.
 Két kötet.
 Számos képpel és térképpel.
 Diszkötésben K 14.—

Öt év Mandzsországnban.
 Irta GUBÁNYI KÁROLY.
 Nyolcvannyolc képpel.
 Diszkötésben K 8.—

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
 IV., Egyetem-utca 4. szám (Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrassy-út 21. sz.
 kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Dr. Márki Sándor munkái
I. FERENC JÓZSEF
 Magyarország királya.
 Számos, a szöveg közé nyomott képpel, és képmellékletekkel.
 Diszkötésben 20 korona

□ □ □
ERZSÉBET
 Magyarország királynéja.
 Számos, a szöveg közé nyomott képpel, és képmellékletekkel.
 Diszkötésben 10 korona

Wilde Oszkár munkái
DORIAN GRAY ARCZKÉPE.
 Regény. Fordította Schöpflin Atadár.
 Második ezer. 4 korona

HÁROM MESE.
 Fordította Hevesi Sándor. (Magyar Könyvtár 444. sz.)
 30 fillér

LADY WINDERMERE LEGYEZŐJE.
 Fordította Moly Tamás. (Magyar Könyvtár 323. sz.)
 30 fillér

SALOME.
 Színmű. Fordította és bevezetéssel ellátta Szini Gyula. (Magyar Könyvtár 479. sz.)
 30 fillér

BUNBURY.
 Köznapi komédia 3 felvonásban. Komoly emberek számára. (Magyar Könyvtár 488—489. sz.)
 60 fillér

Sajtó alatt vannak:

DE PROFUNDIS.
 Fordította Mikes Lajos.

AZ ESMÉNYI FÉRJ.
 Fordította Mihály József.

Molnár Ferenc munkái
AZ ÖRDÖG.
 Vigjáték három felvonásban.
 Negyedik kiadás.
 Amateur kiadás. 2 kor. 50 fillér

□ □ □
A PÁL-UTCAI FIÚK.
 Regény kis diákok számára
 Diszkötésben 6 korona

□ □ □
RABOK.
 Regény.
 Ára 4 korona

TALPRA MAGYARI!...
 1848-iki szabadságharcunk rövid története.
 A szerdültebb ifjúságnak elbeszéli
GRACZA GYÖRGY.
 Számos szöveggéppel és műmelléklettel.
 Diszkötésben 7 kor. 20 f.

VITORLÁKKAL A FÖLD KÖRÜL.
 Utirajzok.
 Az ifjúság számára írta
JENOVAY JENŐ.
 Számos szöveggéppel és nyolc műmelléklettel.
 Diszkötésben 6 korona

Minden ujságolvasónak nélkülözhetetlen!
Idegen Szavak Szótára.
 Együttal a nálunk használatos idegennyelvű szólamódok és szállóigék magyarázata.
 Szerkesztette RADÓ ANTAL.
 Második javított kiadás.
 Ára csinos kötésben K 4.—

A kik nyaralni és fürdőzni mennek
 ne induljanak útra a nélkül, hogy ne nézték volna át a
Magyar Könyvtár
 (Szerkeszti Radó Antal) és
Olcsó Könyvtár
 (Szerkeszti Gyulai Pál)
 teljes jegyzékét, melyből a legkiválóbb és legolcsóbb olvasmányokat válogathatják ki. E jegyzékot minden könyvtárban ingyen adják; szívesen megküldi ingyen és bérmentve a kiadó-cég is.

Magyar Könyvtár
 Szerkeszti RADÓ ANTAL.
 Elsőrangú hazai és külföldi írók regényei, elbeszélések, versek, szinművek, ismeretterjesztő művek sorozata.

Minden füzet külön is kapható.	1-492. szám.	Egy-egy szám ára 30 fillér.
--------------------------------	--------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:
 482. Prém József. Munkácsy Mihály.
 483. Michel Provins. Jelenetek. Ford. Gábor Andor.
 484. Lukianos. A görög sport. Ford. Jakabinyi Péter.
 485. Szini Gyula. Trilbi és egyéb történetek.
 486. Katona Lajos. Középkori Legendák és Pédák.
 487. Guy de Maupassant. Az ékszer. Ford. Tóth B.
 488-489. Wilde Oszkár. Bunbury (The importance of being Earnest). Köznapi komédia három felvonásban. Fordította Mikes Lajos.
 490. Turgenyev Iván. Pjetuskov. Ford. Ambrozovics Dezső.
 491. Marcus Tullius Cicero beszéde. Fordította Szidarosky János.
 492. Somossi István. A bélyeggyűjtés kézikönyve.

Nyolcvan tele van idegen szókkal: latin, görög, német, francia, angol, olasz, orosz, sőt még török, arab, perzsa és szanszkrit szók is vegyültek bele, sőt vegyülnek bele ma is napról-napra. Ritka nyelvtudás az, aki mind e szokat megérti. A nagy közönség a felsorolt nyelvek közül egy-kettőt ha tud, valamennyi tízezer közül tán egy-Ezeknek lépten-nyomon szükségük van tehát olyan könyvre, mely az idegen szavakat megmagyarázza.
 Hányszor akad fenn kívált az újsgatos egy-egy előtte érthetetlen idegen szóban! Hányszor nem értenek kivált a nők egy-egy latin és görög szót, a minők napilapjaink minden számában, sőt regényekben és színdarabokban is százszor fordulnak elő! S hányan használják rosszul az ilyen szavakat, mert nincsenek tisztában értelmükkel s ezzel nevetségessé teszik magukat.
 Az Idegen Szavak Szótára, melyet a legjelesebb magyar írók egyike, Radó Antal, a legnagyobb gondal szerkesztett, mintegy tízezer idegen szót, szólamódot és szállóigét ölel fel, úgy hogy alig lesz rá eset, hogy valaki hiába forduljon hozzá utmutatásért. Azért a könyv helyet kell hogy találjon minden könyvtárban, bármily kicsinyben is. Senki el ne legyen nélküle!

Pekár Gyula
Ferrara-Ravenna-Firenze.
 Korképek.
 14 melléklettel és szövegbe nyomott 86 képpel.
 Ára diszkötésben 8 korona.

Dr. Darvai Mórizz
Benvenuto Cellini.
 17 szöveggéppel és 18 műmelléklettel.
 Ára diszkötésben 8 korona.

Malonyay Dezső
Munkácsy Mihály.
 131 szöveggéppel és 21 műmelléklettel.
 Két kötet.
 Ára a két diszkötésű kötetnek 16 korona.

Olcsó Könyvtár
 Szerkeszti GYULAI PÁL
 Hazai és külföldi írók regényei és elbeszélései; versek, szinművek és ismeretterjesztő művek.

Minden füzet külön is kapható.	1-1473. szám.	Egy-egy szám ára 20 fillér.
--------------------------------	---------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:
 1446-1449. Machiavelli Miklós. A fejedelem. Olaszból fordította Orbán Dezső.
 1450. A magyar szabadságharc német dalnoka. Szemelvények Hartmann Mórizz költeményeiből. Fordította Kosza Andor.
 1451. Gyulai Pál. Emlékezés Deák Ferencre.
 1452-1453. Istváni Pál. Volter és Grizeldis. Bevezette és magyarázó jegyzetekkel kísérte Vende Ernő.
 1454-1456. Ihering Rudolf. Küzdelem a jogért. Ford. dr. Szilassy Cézár.
 1457-1463. Mac Donagh Mihály. Az angol parlament szokásai, furosásai és humora. Ford. Huszár I.
 1464-1473. Fogazzaro Antal. A szent. Ford. Vetési József.

Vértés-féle Sósorszesz Minden háznál szükséges. 12003



FÖLDES MARGIT CREME LEGJOBB ARCISZEPÍTŐ SZER

11863

ERTESETÉS.

A közös hadügyminis- terium az 1907 július 21-én Abt. 13. 894. szám alatt kelt leirata szerint a lábbelit és a különféle bőrnemű fel- szerelési cikkeket és k. hadsereg számára kispa- rosoknál szándékozik be- szerezni.

Az ajánlatok a keres- kedelmi és iparkamara- hoz nyújtandók be.

A közelebbi adatokat a hadügyminis-teriumnak a «Budapesti Közlöny» és a horvát-országi hivatalos lap- nak (Narodne Novine) 1907 július 31-én, továbbá a Ma- gyar Iparnak körülből 3 nappal később megjelenő számában teljes tartalma szerint közzétett hirdetés tartalmazza, amely azon- kívül a katonai területi parancsnokságok hadbiz- tosságainál a brünni, buda- pesti, grazi és wieni (kaisers- ebersdorfi) katonai ruha- táraknál és az összes keres- kedelmi és iparkamara- knál is megtekinthető.

Budapest, 1907 július 28.

A 4. hadtest es. és k. hadbiztozsága.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

AZ UTAZÓ-ÉVADRA! Utazótáskák, hátzások, pénztárczák, a legnagyobb választékban és legjobb minőségben.



7330. sz. Utazótáska fekete mosópozitív- ból bőröngygyűzővel, jó nyakkal és zárral. Nyakló 27.30 33.36 42 cm. K 3.10 3.80 4.80 5.30 6.60

7331. sz. Utazótáska barna, hosszúságban har- kázott marhabőrűtűz. (Impregn. vízszeszűvel, nem szakad), a marhabőrűtűz megkülönböztethető és igen szolid, erős barna nyakkal, négyzseres zárral. Nyakló 30 36 42 cm. K 5.40 6.80 8.—

7332. sz. Utazótáska fekete, hosszúságban har- kázott elsőrendű Montonbőrű. Nyakló fekete lak- kovra, négyzseres zárral. Nyakló 30 36 42 cm. K 9.30 11.30 14.—

7333. sz. Utazótáska barna, hosszúságban har- kázott Montonbőrű, barna nyakkal, négyzseres zárral. Nyakló 30 36 42 cm. K 10.80 12.80 16.—

7334. sz. Utazótáska valódi elsőrendű marha- bőrű, elpusztíthatatlan. Igen finom nyakló négy- zseres első. zárral. Nyakló 30 36 42 cm. K 15.80 18.80 21.—

7223. sz. Pénztár- cza egy darab vilá- gos barna salfian bőr- ből, nagy lizetűtűz, 4 réteggel meggyűző- selt nyakkal, mik- kel-buzózárral 9 cm. h. 6 cm. sz. K 1.50

7224. sz. Ugyanaz fekete salfianbőrűből K 1.50

A leggazdagabb választék utazótáskák-, hátzások- és utazó-necesszerekben talál- ható az én katalógusomban. — Nincs közszálat, kiteselés megengedve, esetleg a pénz- visszaküldése! Szétküldésért eszközi utánvételt vagy előfizetés mellett es. és kir. udvari szállító KONRAD JÁNOS szállítótáza Brűx 411. sz. (Csehország.)

Gazdagon ilusztrált főkatalógus 3000 képpel kívánatra ingyen és portamentesen.

Rozsnyay vasas china bora.

Advertisement for Rozsnyay vasas china bora, including a bottle illustration and text describing its medicinal benefits for various ailments.

Advertisement for Serravallo CHINA-BOR VASSAL, highlighting its medicinal properties and availability.

Advertisement for Kwizda-féle Restitutions-fluid, featuring an illustration of a horse and rider, and text describing its use for various conditions.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Advertisement for NEMESSÉGÉT, a book by Kerpelen Béla, available at Dobrowsky Ágost and Társa.

Advertisement for Soványság, a book by Szépéltel testidomok, available at Dobrowsky Ágost and Társa.

Advertisement for Antiptysin, a hair and scalp treatment by Marschalko Leo, featuring a woman's portrait.

Advertisement for Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R.-T., providing details on its services and location.

Advertisement for GANZ ÉS TÁRSA, a company specializing in electrical and mechanical equipment.

Advertisement for UJ-VUKOVARI arctisztító kenőcs and bőrszépítő szappan, highlighting their effectiveness for skin care.



VASÁRNAPI UJSÁG

33. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) HOITSY PÁL. MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, AUGUSZTUS 18.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona.

A BUDAPESTI KERTÉSZETI TANINTÉZET.

A GELLÉRTHEGY déli lejtőjén, a Ménesi-úton fekszik mintegy tizenkét kat. hold terü- leten a budapesti m. kir. kertészeti taninté- zet. A hegy oldalán elterülő intézetet a Ménesi-út két részre osztja: egy felső és egy alsó részre.

mény-tárak és dolgozó termek, valamint a park- szerűen berendezett arboretum és a legfelső részben a szőlő-telep. A gyümölcsös gazdagságát érdekesen világítja meg az a tény, hogy az almafajták száma a hét- százat meghaladja és ebben az arányban van- nak képviselve a többi gyümölcstermő fák és cserjék is.

Az alsó déli részben van a gyümölcsösön kívül az alakfa-iskola, a kisebb mérvű gyü- mölcsfa- és díszfa-iskola, ezenkívül a fák között kihasználják a területet zöldségtermesztésre. Itt vannak a növényházak, a gyümölcshajtató-üveg- házak, a melegházak, a tartalék-kert, a meleg- házi növények nyaralója és a méhes, a kerti gazdaság kiegészítő része is.



A NAGY VIRÁGÁGY AZ IGAZGATÓSÁGI ÉPÜLET ELŐTT. A BUDAPESTI KERTÉSZETI TANINTÉZETBŐL. — Ráde Károly főkertész felvétele.